

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 1999-2000

23 maart 2000

VERSLAG

– van het Rekenhof –

**over het nazicht van de rekeningen van de NV Limburgse Reconversie Maatschappij (LRM)
voor de periode van 1 februari 1994 tot 31 december 1997**

Brussel, 21 maart 2000
Regentschapsstraat 2
1000 BRUSSEL

N 12-1.655.310 B2
Bijlagen : 1 verslag
+ bijlagen

Mijnheer de Voorzitter,

In het kader van artikel 13 van het decreet van 13 juli 1994 betreffende de herstructurering van de GIMV, Gimvindus, VMH, Mijnen en LIM en tot oprichting van het Limburgfonds en van de permanente werkgroep Limburg, deelt het Rekenhof zijn bevindingen mede met betrekking tot de rekeningen van de Limburgse Reconversiemaatschappij (LRM) over de periode 1 februari 1994 tot en met 31 december 1997.

Op last :
De Hoofdgriffier,

F. VAN DEN HEEDE.

Het Rekenhof :
De Eerste Voorzitter,

J. VAN de VELDE.

De heer N. DE BATSELIER
Voorzitter van het Vlaams Parlement
Leuvenseweg 27
1011 BRUSSEL

REKENHOF

**VERSLAG OVER HET NAZICHT
VAN DE REKENINGEN VAN DE
NV LIMBURGSE RECONVERSIE MAATSCHAPPIJ (LRM)**

1 februari 1994 – 31 december 1997

Verslag vastgesteld door de Nederlandse kamer
van het Rekenhof in haar zitting van 21 maart 2000

INHOUD

Blz.

INLEIDING	9
DEEL 1 : DE NV LIMBURGSE RECONVERSIE MAATSCHAPPIJ	10
1. VOORSTELLING	10
2. ANTWOORD VAN DE MINISTER.	11
3. EVALUATIE VAN HET ANTWOORD VAN DE MINISTER	11
DEEL 2 : BEHEERSOVEREENKOMST EN DE UITVOERING ERVAN	12
1. INHOUD	12
1.1. <i>PROBLEEMSITUERING</i>	12
1.1.1. Opdracht en strategische opties (artikelen 1 en 2)	12
1.1.2. Financiële structuur en middelen (artikel 3)	13
1.1.3. Aantrekken van private partners (artikel 4)	13
1.1.4. Financiële doelstellingen : rendementen en dividenden (artikel 5 en 5 bis)	14
1.1.5. Beleidsondersteunende opdrachten (artikel 7)	14
1.1.6. Operationele kosten (artikel 8)	14
1.1.7. Overige bepalingen	15
1.2. <i>ANTWOORD VAN DE NV LRM</i>	15
1.2.1. Financiële doelstellingen	15
1.2.2. Taakverdeling tussen de diverse investeringsmaatschappijen	16
1.3. <i>EVALUATIE VAN HET ANTWOORD VAN DE NV LRM</i>	16
1.3.1. Financiële doelstellingen	16
1.3.2. Taakverdeling tussen de diverse investeringsmaatschappijen	17
2. UITVOERING	18
2.1. <i>PROBLEEMSITUERING</i>	18
2.1.1. Opdracht	18
2.1.1.1. Mijnen	18
2.1.1.2. LPM	19
2.1.1.3. LRM	19
2.1.2. Privatisering LPM	20
2.1.3. Financiële doelstellingen	20
2.1.4. Beleidsondersteunende opdrachten	20
2.1.5. Operationele kosten	21
2.1.6. Overige bepalingen	21
2.2. <i>ANTWOORD VAN DE NV LRM</i>	21
2.2.1. Opdracht	21
2.2.2. Privatisering LPM	23
2.2.3. Financiële doelstellingen	23
2.2.4. Operationele kosten	23
2.3. <i>EVALUATIE VAN HET ANTWOORD VAN DE NV LRM</i>	23
2.3.1. Opdracht	23
2.3.2. Privatisering LPM	24
2.3.3. Financiële doelstellingen	24
2.3.4. Operationele kosten	24
3. BESLUIT	25
3.1. <i>PROBLEEMSITUERING</i>	25
3.2. <i>ANTWOORD VAN DE NV LRM</i>	26
3.3. <i>EVALUATIE VAN HET ANTWOORD VAN DE NV LRM</i>	26

DEEL 3: FINANCIËLE STRUCTUUR EN AANWENDING VAN DE BESCHIKBARE MIDDELEN	27
1. FINANCIERING VAN DE LRM	27
2. BESTEDING VAN DE RECONVERSIEGELDEN	28
2.1. <i>PROBLEEMSITUERING</i>	28
2.1.1. Reconversieopdracht : Projecten	28
2.1.2. Stappenplan	29
2.1.3. Financiële verrichtingen	30
2.1.4. Besluit	30
2.2. <i>ANTWOORD VAN DE NV LRM</i>	31
2.3. <i>EVALUATIE VAN HET ANTWOORD VAN DE NV LRM</i>	31
3. VERLIESFINANCIERING VAN DE NV MIJNEN	32
3.1. <i>UITEENZETTING VAN DE PROBLEMATIEK</i>	32
3.1.1. Contractuele bepaling	32
3.1.2. Realisatie	32
3.1.3. Besluit	32
3.2. <i>ANTWOORD VAN DE NV LRM</i>	33
3.3. <i>EVALUATIE VAN HET ANTWOORD VAN DE NV LRM</i>	33
4. OVERDRACHT CONSORTIUMKREDIET	34
4.1. <i>PROBLEEMSITUERING</i>	34
4.1.1. Contractuele bepalingen	34
4.1.2. Uitvoering van deze bepalingen	35
4.1.3. Besluit	36
4.2. <i>ANTWOORD VAN DE NV LRM</i>	36
4.3. <i>EVALUATIE VAN HET ANTWOORD VAN DE NV LRM</i>	36
5. ALGEMEEN BESLUIT	36
5.1. <i>PROBLEEMSITUERING</i>	36
5.2. <i>ANTWOORD VAN DE NV LRM</i>	37
5.3. <i>EVALUATIE VAN HET ANTWOORD VAN DE NV LRM</i>	38
DEEL 4: BOEKHOUDING	39
1. PROBLEEMSITUERING	39
1.1. <i>BOEKJAAR OVER DE PERIODE FEBRUARI 1994 TOT 30 JUNI 1995</i>	39
1.1.1. Financiële vaste activa	39
1.1.2. Liquide middelen	41
1.1.3. Kapitaal	41
1.1.4. Voorzieningen voor risico's en kosten	42
1.1.5. Diverse schulden	42
1.1.6. Negatief resultaat van 7.122.931.000 BEF	42
1.2. <i>BOEKJAAR OVER DE PERIODE 1 JULI 1995 TOT 31 DECEMBER 1996</i>	43
1.2.1. Financiële vaste activa	44
1.2.2. Geldbeleggingen	45
1.2.3. Kapitaal	45
1.2.4. Voorzieningen voor risico's en kosten	45
1.2.5. Schulden op meer dan een jaar / overlopende rekening van het passief	45
1.2.6. Resultaat van 2.607.760.000 BEF	46
1.3. <i>BOEKJAAR OVER DE PERIODE 1 JANUARI 1997 TOT 31 DECEMBER 1997</i>	46
1.3.1. Financiële vaste activa	46
1.3.2. Geldbeleggingen	47
1.3.3. Kapitaal	47
1.3.4. Schulden op meer dan een jaar / overlopende rekening van het passief	47
1.3.5. Positief resultaat van 862.508.462	48

2. ANTWOORD VAN DE NV LRM	48
2.1. <i>WAARDERING MIJNEN : INBRENGWAARDE + VERDERE WAARDERINGSREGELS</i> .	48
2.1.1. Waardering van Mijnen in de loop van het eerste boekjaar	48
2.1.2. Waardering van Mijnen in de loop van het tweede boekjaar	49
2.2. <i>TOELICHTINGEN BIJ DE DIVERSE JAARREKENINGEN</i>	49
2.2.1. Jaarrekening per 30 juni 1995	49
2.2.2. Jaarrekening per 31 december 1996	50
2.2.3. Jaarrekening per 31 december 1997	50
3. EVALUATIE VAN HET ANTWOORD VAN DE NV LRM	50
3.1. <i>WAARDERING MIJNEN</i>	50
3.1.1. Algemeen	50
3.1.2. Omvang van de verliezen die in resultaat worden genomen	51
3.2. <i>ANDERE PUNTEN</i>	52
4. ANTWOORD VAN DE MINISTER	53
5. EVALUATIE VAN HET ANTWOORD VAN DE MINISTER	53
6. BESLUIT	53
6.1. <i>BEVINDINGEN</i>	53
6.1.1. Algemene bevinding	53
6.1.2. Voornaamste rubrieken uit de jaarrekening	54
6.2. <i>ANTWOORD VAN DE LRM</i>	56
6.3. <i>EVALUATIE VAN HET ANTWOORD VAN DE NV LRM</i>	56
DEEL 5 : HET CFO	58
1. PROBLEEMSITUERING	58
2. ANTWOORD VAN DE NV LRM	58
3. EVALUATIE VAN HET ANTWOORD VAN DE NV LRM	58
BIJLAGEN	61

Inleiding

Dit verslag vormt het resultaat van een onderzoekscyclus die zijn juridische grondslag vindt in artikel 13 van het decreet van 13 juli 1994 betreffende de herstructurering van de GIMV, Gimvindus, VMH, Mijnen en LIM en tot oprichting van het Limburgfonds en van de permanente werkgroep Limburg.

De modaliteiten voor het nazicht van de rekeningen van de investeringsmaatschappijen en hun gespecialiseerde dochters zijn vastgelegd in een protocol d.d. 21 december 1994, gesloten tussen het Vlaams Gewest en het Rekenhof, dat in werking is getreden op 1 januari 1995.

Conform artikel 4 van dit protocol heeft het Rekenhof op 17 februari 1999 een ontwerp van verslag verstuurd aan de NV LRM, die op 19 juli 1999 heeft geantwoord. Na opneming van deze repliek in het verslag, werd het op 16 november 1999 aan de Vlaamse minister van Economie gezonden. De minister deelde op 22 december 1999 zijn antwoord mee en sloot zich aan bij de repliek van LRM.

Dit rapport bevat de bevindingen die resulteren uit het onderzoek van de rekeningen 1994 – 1997 van de NV LRM.

Concreet is dit verslag opgebouwd rond volgende onderdelen :

1. Voorstelling van de NV LRM
2. De inhoud van de beheersovereenkomst van 26 maart 1996 en de uitvoering ervan
3. Financiële structuur en aanwending van de beschikbare middelen
4. De boekhouding
5. Het CFO.

Deel 1 : De NV Limburgse Reconversie Maatschappij.

1. VOORSTELLING

Op 1 februari 1994 werd de NV Limburgse Reconversie Maatschappij (LRM) opgericht door Gimvindus in naam en voor rekening van het Vlaams Gewest. In uitvoering van de overeenkomst van 21 december 1994 gesloten tussen Gimvindus en het Vlaams Gewest werd een einde gemaakt aan het houderschap door Gimvindus van de aandelen LRM. Voortaan is het Vlaams Gewest de enige en rechtstreekse aandeelhouder van LRM.

De oprichting van LRM maakt mogelijk dat de ‘diverse economische reconversie maatschappijen in Limburg worden samengebracht teneinde de economische integratie te waarborgen en een soepele allocatie van inzetbare reconversiemiddelen te bewerkstelligen’¹.

Uit deze passus blijkt dat LRM zal worden ingeschakeld bij de hertekening van de reconversiestructuren in de provincie Limburg en bij de economische reconversie.

Als schakel bij de hertekening van de Limburgse reconversiestructuren heeft LRM als opdracht o.m. in te staan voor de verliesfinanciering van de NV Mijnen en te fungeren als koepelholding over deze NV, de NV Limburgse Participatiemaatschappij (LPM) en projectvennootschappen. In de beheersovereenkomst krijgt zij de opdracht de privatisering van de NV LPM in goede banen te leiden.

Als investeringsmaatschappij met de rechtsvorm van een naamloze vennootschap ressorteert LRM onder het decreet van 13 juli 1994 betreffende de herstructurering van de GIMV, Gimvindus, VMH, Mijnen en LIM en tot oprichting van het Limburgfonds en van de permanente werkgroep Limburg. Dit decreet omschrijft de opdracht van LRM als volgt “LRM zal zich toeleveren op projecten ter ondersteuning van de reconversie in de provincie Limburg.”

Deze decretale opdracht wordt in de beheersovereenkomst van 26 maart 1996, gesloten met het Vlaams Gewest, concreter ingevuld voor de periode 1 januari 1996 – 31 december 1998.

De financiering van de vennootschap was op dat ogenblik reeds geregeld in een overeenkomst van 21 december 1994 gesloten met het Vlaams Gewest, het Limburgfonds en de NV Mijnen.

Beide overeenkomsten komen in dit verslag uitgebreid aan bod.

¹ Stuk 569 (1993 – 1994) – Nr. 3 p.8.

2. ANTWOORD VAN DE MINISTER

De minister antwoordt dat de oprichting van LRM kadert in het stappenplan en is gebeurd conform de besprekingen terzake met ondermeer leden van het kabinet. Post factum stellen dat een aantal stappen misschien op een andere manier hadden kunnen gebeuren, heeft niets te maken met het beheer van de NV LRM.

Verder zouden de aan- en opmerkingen in een geïsoleerd kader worden gegeven. Men vergeet het algemene kader (groepsgebeuren) waarbinnen LRM als vennootschap heeft gewerkt in de eerste jaren.

3. EVALUATIE VAN HET ANTWOORD VAN DE MINISTER

De eerste bedenking van de minister kan alleen maar informatief zijn, daar in het rapport geen opmerkingen worden geformuleerd i.v.m. de oprichting van LRM of (de uitvoering van) het stappenplan. Het besluit van deel 2 vermeldt zelfs expliciet dat LRM het stappenplan heeft volbracht en dat de realisaties van LRM hoofdzakelijk betrekking hebben gehad op het hervormen van de Limburgse structuren.

Het is niet duidelijk waarop de tweede bedenking betrekking heeft. Het rapport heeft wel degelijk aandacht voor het groepsgebeuren. In deel 1 wordt immers benadrukt dat LRM als koepelholding fungeert over de NV's Mijnen en LPM en over de projectvennootschappen. Ondanks het feit dat het Rekenhof geen controlerecht heeft op deze NV's, zijn de activiteiten van deze vennootschappen (cfr. deel 2), de financiering en waardering van Mijnen (cfr. delen 3 en 4) evenals de stand van zaken m.b.t. het Fenix-project en Hermes (cfr. deel 2) aan bod gekomen. Bovendien bevestigt de minister met zijn stelling impliciet dat LRM gedurende de eerste jaren er zelf niet in slaagde echt reconversie-initiatieven te ondersteunen.

Deel 2 : Beheersovereenkomst en de uitvoering ervan.

1. INHOUD

1.1. PROBLEEMSITUERING

De in uitvoering van artikel 10, § 3, van het decreet van 13 juli 1994 gesloten beheersovereenkomst van 26 maart 1996 bevat volgende onderdelen :

1.1.1. Opdracht en strategische opties (artikelen 1 en 2)

De artikelen 1 en 2 van de beheersovereenkomst verduidelijken de decretale opdracht nader.

Het zwaartepunt voor de *LRM*-opdracht ligt op de economische reconversie.

Hierbij treedt *LRM* in hoofdzaak op als koepelorgaan over de werkmaatschappijen *NV Mijnen* en *NV Limburgse Participatiemaatschappij (LPM)*.

De *NV Mijnen* is vooral belast met de afwikkelingen van het verleden. Meer bepaald staat zij tot einde 1996 in voor het uitvoeren van personeelsverplichtingen uit de CAO's, de milieusaneringen van de mijnterreinen en de restauratie en/of sloop van de mijngebouwen. Vóór het beëindigen van haar opdracht zal *Mijnen* de nodige maatregelen dienen te nemen om haar taken inzake mijnschade en bemaling ook na 1996 de vereiste continuïteit te geven.

De meer toekomstgerichte activiteiten ter ondersteuning van de economie in Limburg en ter bevordering van de werkgelegenheid worden uitgevoerd door *LPM* en gedeeltelijk door *LRM* zelf.

Het nemen van participaties in nieuwe, toekomstgerichte initiatieven en ondersteuning van de groei van bestaande ondernemingen behoren tot de opdracht van *LPM*². Als financiële participatiemaatschappij met werkgebied Limburg zal zij zich beperken tot minderheidsparticipaties in hoofdzakelijk KMO's.

² Dit kan onder verschillende vormen:

- seed capital, startkapitaal, groei-kapitaal, venture-capital, (achtergestelde) converteerbare leningen;
- eventueel waarborgverstrekking;
- adviesverlening m.b.t. kapitaalherstructurerings, fusies en overnames, MBO en MBI.

Naast de hefboomfunctie van LPM als risicokapitaalverschaffer en promotor van tewerkstellingscreërende bedrijfsinvesteringen, kan LRM zelf ook een stimulerende en coördinerende rol vervullen in de realisatie van een aantal grootschalige projecten.

Binnen de reconversieopdracht staat welvaartscreatie via additionele, duurzame tewerkstelling in de particuliere sector centraal. De werkgelegenheidszorg moet echter steeds in overeenstemming blijven met een economisch verantwoorde bedrijfsvoering. LRM en haar dochters maken derhalve geen middelen vrij om bedrijven met blijvende, structurele moeilijkheden in stand te houden.

Het is de bedoeling dat LRM en haar dochters een aanvullende rol spelen ten aanzien van de privé marktspelers door de risicodrempel voor het particulier economisch initiatief te verlagen. Aldus zouden projecten kunnen worden gerealiseerd die particuliere ondernemers alleen niet zouden selecteren.

1.1.2. Financiële structuur en middelen (artikel 3)

LRM ontvangt de nodige middelen voor de financiering van haar taken via het Limburgfonds.

De financiële structuur van de LRM-groep werd vastgelegd in de overeenkomst van 21 december 1994 tussen het Vlaams Gewest, het Limburgfonds, LRM en Mijnen NV. Deze overeenkomst werd in 1996 aangevuld met een eerste addendum.

Meer hierover in deel 3.

1.1.3. Aantrekken van private partners (artikel 4)

In de schoot van de Vlaamse regering werd principieel beslist de privatisering van LPM voor te bereiden. Deze opdracht wordt opgenomen in de beheersovereenkomst via de vastlegging van het privatiseringsscenario. Hierbij zal de grootst mogelijke transparantie worden nagestreefd.

Als streefdatum voor de volledige voltooiing van de privatiseringsoperatie wordt eind 1996 vooropgesteld.

De operatie zal van nabij worden opgevolgd door een begeleidingscommissie van deskundigen, aangeduid door de Vlaams minister bevoegd voor het economisch beleid. De commissie zal regelmatig rapporteren aan de minister.

1.1.4. Financiële doelstellingen: rendementen en dividenden (artikel 5 en 5 bis)

Als minimum gemiddeld rendement legt de beheersovereenkomst de langetermijnrente voor risicoloze beleggingen op.

Inzake het rendement op de geïnvesteerde portefeuille dient LRM te streven naar een rendement gelijk aan de rentevoet voor OLO's met een looptijd van 5 jaar, in de maand december van het voorgaande boekjaar.

In de berekening zal geen rekening worden gehouden met de bedragen die gedurende de eerste drie aanloopjaren werden geïnvesteerd in de projectmaatschappijen. Er wordt evenmin rekening gehouden met de boekwaarde ten belope van 4.100 miljoen BEF van de participatie Mijnen.

Voor Mijnen geldt als specifieke doelstelling de realisatie van een eigen vermogenswaarde per 31 december 1996 van 4.100 miljoen BEF.

De dividendverplichting aan het Vlaams Gewest m.b.t. 1995 en 1996 werd rechtstreeks ingehouden op de reconversiemiddelen. De uitkering in 1998 m.b.t. het boekjaar 1997 zal worden besproken vóór 1 september 1997.

1.1.5. Beleidsondersteunende opdrachten (artikel 7)

Overeenkomstig artikel 10, § 4, van het decreet van 13 juli 1994 zijn de investeringsmaatschappijen ertoe gehouden de bijzondere opdrachten uit te voeren die hun bij decreet of bij beslissing van de Vlaamse regering worden toevertrouwd.

De beheersovereenkomst maakt een onderscheid tussen :

- de beleidsondersteunende opdrachten die passen in de opdrachten van LRM en
- de zogenaamde derdefunctieopdrachten.

De uitvoeringsmodaliteiten en verantwoordelijkheden voor deze opdrachten zullen in afzonderlijke overeenkomsten worden geregeld.

1.1.6. Operationele kosten (artikel 8)

In de beheersovereenkomst wordt een normering voor de evolutie van de operationele kosten ingeschreven. De kostenstijging wordt gekoppeld aan de evolutie van de financiële vaste activa (FVA)

aangezien het logisch lijkt dat wanneer een investeringsmaatschappij haar portefeuille uitbreidt, hiermee een toename van de operationele kosten gepaard gaat.

Concreet dient de LRM-groep ernaar te streven de operationele kosten te beperken tot 2% van de FVA. Bij de berekening worden Mijnen en de projectmaatschappijen tijdens de eerste drie aanloopjaren uitgesloten.

1.1.7. Overige bepalingen

1.1.7.1. Rapportering (artikel 6)

In het kader van artikel 12, § 5 en 6, van het decreet van 13 juli 1994 zal de raad van bestuur van LRM aan de bevoegde Vlaamse minister jaarlijks (vóór 1 juni) een evaluatieverslag over de uitvoering van de beheersovereenkomst voorleggen.

1.1.7.2. Expansiesteun en subsidies (artikel 9)

De van toepassing zijnde reglementeringen inzake overheidstussenkomsten zijn onverkort van toepassing op de ondernemingen waarin LRM of een dochtervennootschap participeert.

1.1.7.3. Duur (artikel 10)

De overeenkomst wordt gesloten voor een duur van drie jaar en treedt in werking op 1 januari 1996. LRM legt uiterlijk zes maanden voor het verstrijken van deze overeenkomst een ontwerp van nieuwe beheersovereenkomst voor aan de Vlaamse minister bevoegd voor het economisch beleid.

1.1.7.4. Taakverdeling tussen de diverse investeringsmaatschappijen (artikel 11)

Een overzicht van de taakverdeling wordt als bijlage opgenomen bij de beheersovereenkomst.

1.2. ANTWOORD VAN DE NV LRM

In haar antwoord besteedt LRM aandacht aan de financiële doelstellingen (punt 1.1.4 supra) en de taakverdeling tussen de diverse investeringsmaatschappijen (punt 1.1.7.4 supra). Beide punten komen hierna uitgebreider aan bod.

1.2.1. Financiële doelstellingen

Voor de berekening van de geïnvesteerde portefeuille wordt geen rekening gehouden met de bedragen die gedurende de eerste drie aanloopjaren werden geïnvesteerd in de projectmaatschappijen. Evenmin wordt rekening gehouden met de participatie Mijnen.

De facto is deze bepaling niet van toepassing gezien de eerste drie jaren betrekking hebben op de boekjaren 1996, 1997 en 1998 (beheersovereenkomst is van 26 maart 1996). Verder wordt Mijnen NV uitgesloten.

De specifieke doelstelling van Mijnen NV van 4.100 miljoen BEF, gebaseerd op de vooruitzichten en een raming opgemaakt door Arthur Andersen, gaat uit van een aantal waarden, namelijk :

- Fenix wordt gerealiseerd
- de gronden voor Fenix kunnen door Mijnen NV aan 100 BEF/m² worden verkocht
- participaties (ingebracht in LPM NV) worden gewaardeerd op 1,2 miljard BEF
- studiekosten ERC voor 200 miljoen BEF kunnen worden gerecupereerd.

Wat de uitkering van het dividend aan het Vlaams Gewest betreft, is er voor de jaren 1995 en 1996 telkens 125 miljoen BEF ten goede gekomen van het Vlaamse Gewest door inhouding op reconversiefinanciering (verrekend in het eerste addendum van het financieringsprotocol naar aanleiding van het Witte-Donderdagakkoord).

Voor het boekjaar 1997 werd een dividend van 301,5 miljoen BEF uitgekeerd aan het Vlaams Gewest, waarvan 176,5 miljoen BEF ten behoeve van mijnwerkersleningen (beslissing Algemene Vergadering van 18 mei 1998).

1.2.2. Taakverdeling tussen de diverse investeringsmaatschappijen

De taakverdeling tussen de diverse investeringsmaatschappijen is niet als bijlage opgenomen bij de beheersovereenkomst maar, zoals vermeld in artikel 11 van deze overeenkomst, in de beslissingen van de Vlaamse regering d.d. 23 december 1993, 19 januari 1994 en 10 mei 1995.

1.3. EVALUATIE VAN HET ANTWOORD VAN DE NV LRM

1.3.1. Financiële doelstellingen

Het standpunt dat de doelstelling i.v.m. het rendement op de geïnvesteerde portefeuille de facto niet van toepassing is, kan niet worden bijgetreden omwille van de volgende overwegingen :

- Uit de jaarrekeningen over de beschouwde periode blijkt dat er zich naast de projectmaatschappijen en de NV Mijnen, nog andere participaties bevinden onder de rubriek van de financiële vaste activa zoals KS-Onroerend Goed, KS-Exploitatie, ...
- De beheersovereenkomst sluit de boekwaarde van de participatie Mijnen uit ten belope van 4,1 miljard BEF. In de boekjaren 1996 en 1997 ligt deze boekwaarde evenwel merkbaar hoger.
- Indien deze doelstelling niet zou van toepassing zijn vermits zij betrekking heeft op de boekjaren 1996, 1997 en 1998, rijst de vraag of het zin had deze bepaling op te nemen in de beheersovereenkomst.

De toelichting bij de uitgekeerde dividenden wordt opgenomen onder punt 2.1.3. dat handelt over de uitvoering.

1.3.2. Taakverdeling tussen de diverse investeringsmaatschappijen

In tegenstelling tot wat LRM vermeldt, bepaalt de artikelsgewijze bespreking van de beheersovereenkomst dat de tabel over de taakverdeling tussen de diverse investeringsmaatschappijen wel degelijk als bijlage werd gevoegd bij de beheersovereenkomst.

2. UITVOERING

2.1. PROBLEEMSITUERING

2.1.1. Opdracht

Hierna wordt achtereenvolgens ingegaan op de activiteiten van Mijnen (hoofdzakelijk gericht op afwikkelingen verleden), LPM (in hoofdzaak gericht op nemen van participaties) en LRM zelf (in hoofdzaak gericht op grootschalige projecten).

2.1.1.1. Mijnen

Het *jaarverslag 1996 van Mijnen*³ vermeldt:

- De meeste saneringswerken van de eerste fase werden beëindigd. Er werden echter nog studies uitgevoerd omtrent een tweede fase. Hieromtrent werd een masterplan goedgekeurd dat nog in 1997 zal moeten worden uitgevoerd. Bovendien werden ook nog een aantal bijkomende saneringsprojecten opgestart.
- Het sloopprogramma heeft vertraging opgelopen. Gepland wordt dat het medio 1997 zal voltooid zijn.
- Restauratiewerken werden aangevat en subsidiedossiers werden ingediend.
- De vroegere CAO's voor arbeiders en bedienden zouden zijn uitgevoerd. Op 31 december 1996 zouden er nog 25 bedienden en kaderleden tewerkgesteld blijven die in de loop van 1997-1998 zullen afvloeien volgens het brugpensioenstelsel. Verder werden ook een aantal personeelsleden overgenomen door andere leden van de LRM-groep.
- De meeste roerende goederen werden verkocht. Voor de valorisatie en de herbestemming van de onroerende goederen werden een masterplan en een gedetailleerd budget uitgewerkt. De beslissingen in dit verband worden ook steeds voorgelegd aan LRM. Niettemin blijft de beslissingsbevoegdheid bij Mijnen.

Uit bovenstaande voorstelling blijkt dat Mijnen er niet in slaagde haar activiteiten per 31 december 1996 te beëindigen. Meerdere activiteiten lopen gewoon door.

Uit de *notulen van de Raad van Bestuur* van LRM blijkt dat er afspraken werden gemaakt m.b.t. het personeel, dat de participaties van de vroegere KS werden overgedragen aan LPM en dat verschillende

vereffeningsscenario's werden uitgedacht maar geen enkel aanvaard.

Verder werd een decretaal initiatief genomen tot oprichting van de NV Mijnschade en Bemaling⁴

De andere activiteiten van Mijnen zijn omzeggens allemaal overgenomen door LRM.

2.1.1.2. LPM

LPM heeft de participaties van de vroegere KS overgenomen. Quasi onmiddellijk daarna werd de privatiseringsprocedure van LPM gestart waarbij deze enkel op een 'stand-still basis' kon werken. Dit impliceert dat in de periode dat LPM als dochter van LRM fungeerde, zij in feite niet veel aan risicokapitaal heeft kunnen verschaffen.

2.1.1.3. LRM

LRM heeft zich tot hertoe in hoofdzaak met twee grootschalige projecten bezig gehouden, zijnde het Fenix- en het Hermes-project.

Het Fenix-project⁵ is momenteel op sterven na dood. Het onderzoek van dit project vormt het voorwerp van een aparte verslaggeving.

M.b.t. het Hermes-project dient te worden vermeld dat het project niet is opgenomen als logistieke poort in het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen.

Buiten bovenvermelde grootschalige projecten heeft LRM zich ook met *een aantal andere activiteiten* ingelaten waarbij de vraag kan worden gesteld of ze wel tot haar opdracht behoren. Zo participeert LRM voor 25% in 'project Hasselt 2000'. Het project behelst de ontwikkeling en coördinatie van de renovatie van eerst en vooral de 'Twee Torenwijk' in het stadscentrum van Hasselt en vervolgens de Kanaalkom.

LRM heeft ook een samenwerkingsovereenkomst gesloten met het Instituut voor Mijnhygiëne, Centrum voor Reddingswezen VZW (IMCR) om samen o.a. vraagstukken m.b.t. leefmilieu te bestuderen en onderzoeken uit te voeren m.b.t. ongevallenpreventie.

Naast de deelname aan (grote) projecten, heeft LRM ook *algemeen coördinerende activiteiten*.

In de beginjaren 1994 en 1995 heeft zij zich toegelegd op het uitdiepen van de Limburgse reconversiestructuren, m.a.w. op de uitvoering van het migratieplan.

In 1996 heeft LRM de privatisering van LPM doorgevoerd.

³ Het Rekenhof heeft geen controlerecht op de NV Mijnen.

⁴ Decreet van 19 december 1997.

⁵ Voor de coördinatie van dit project werd een aparte vennootschap opgericht met name de NV HWP.

Vanaf 1997 werd meer toekomstgericht gedacht. Er wordt stilgestaan bij de toekomstige structuur en werking van de maatschappij.

Samengevat heeft LRM in feite niet zodanig veel gerealiseerd in de voorgaande jaren.

2.1.2. Privatisering LPM

In grote mate is deze verlopen zoals vooropgezet in de beheersovereenkomst.

2.1.3. Financiële doelstellingen

In de loop van de voorbije drie boekjaren heeft LRM geen dividenden ontvangen vanwege dochtervennootschappen. Er werden evenmin meerwaarden gerealiseerd op de participaties die bij de berekening van het rendement in acht moeten worden genomen. Integendeel de participatie LPM werd verkocht voor een waarde die 111 miljoen BEF lager lag dan de boekwaarde.

Dit betekent dat LRM de financiële doelstelling, zoals geformuleerd in de beheersovereenkomst, niet heeft kunnen halen.

De enige meerwaarde die LRM realiseerde, is deze op de participatie Mijnen. De specifieke doelstelling die voor deze participatie werd vooropgezet, werd wel bereikt. Concreet werd gesteld dat Mijnen op 31 december 1996 een waarde van 4.100 miljoen BEF moest hebben. In de jaarrekening van LRM is Mijnen per 31 december 1996 opgenomen tegen een waarde van 7.655.646.000 BEF.

M.b.t. de dividenduitkering aan het Vlaams Gewest wordt aangestipt dat in het eerste addendum van het financieringsprotocol telkens 125 miljoen BEF wordt verrekend voor de jaren 1995 en 1996. Voor het boekjaar 1997 werd een dividend van 301,5 miljoen BEF uitgekeerd aan het Vlaams Gewest.

Samengevat:

- de algemene rendementsverwachting werd niet bereikt;
- de specifieke doelstelling voor Mijnen werd wel gerealiseerd;
- de dividenden aan het Vlaams Gewest werden verrekend voor de jaren 1995 en 1996. In 1997 werd wel degelijk een dividend uitgekeerd.

2.1.4. Beleidsondersteunende opdrachten

Tot hiertoe zijn er geen geweest.

2.1.5. Operationele kosten

Het halen van de contractueel overeengekomen ratio voor de operationele kosten vormde een probleem. Uit allerlei documenten blijkt duidelijk dat de invulling van de ratio kan leiden tot een resultaat dat hoger ligt dan 2 %. Afhankelijk van de interpretatie werd de norm wel of niet behaald. Daarom wenst het Rekenhof te vernemen welke interpretatie LRM geeft aan deze norm en hoe zij de berekening ervan doet.

2.1.6. Overige bepalingen

2.1.6.1. Rapportering

I.v.m. de rapportering naar de Vlaamse overheid, werd in 1997 en 1998 een exemplaar van het jaarverslag doorgestuurd.

2.1.6.2. Duur

De eerste beheersovereenkomst loopt tot 31 december 1998.

Begin 1998 werd reeds gestart met het uitdiepen van een nieuw voorstel van beheersovereenkomst.

Aan de basis hiervan zou een beleidsnota liggen.

2.2. ANTWOORD VAN DE NV LRM

LRM overloopt het ontwerp van verslag punt per punt :

2.2.1. Opdracht

2.2.1.1. Opdracht Mijnen

LRM benadrukt :

- De vroegere CAO's voor arbeiders en bedienden werden uitgevoerd.
 - M.b.t. de verkoop van roerende goederen blijft de **juridische** beslissingsbevoegdheid bij Mijnen.
- 'Het correcte besluit is dan ook dat een aantal activiteiten van Mijnen NV na 31 december 1996 moesten doorlopen omwille van verplichtingen m.b.t. mijnschade en sociale nazorg. De restauratiewerken konden niet beëindigd worden omwille van opgelopen vertragingen in de onderhandelingen met de voogdijoverheid. De omvang van het sloop- en saneringsprogramma was*

van dergelijke omvang dat ook dit niet einde 1996 kon beëindigd worden. Het is overigens om die redenen dat de CAO voor kaders en bedienden reeds in 1994 voorzag dat een beperkt aantal kaders en bedienden in 1997 en 1998 nog actief moesten blijven.'

Verder wordt gesteld dat de activiteiten van Mijnen strikt beperkt worden tot de afwikkeling van de sociale en ecologische verplichtingen. Er was tevens een voorstel om Mijnen te splitsen in een vijftal vennootschappen. Deze splitsing is niet kunnen doorgaan vermits geen fiscale regeling werd bekomen. Wat de mijnschade betreft, meldt LRM dat de NV Mijnschade en Bemaling nog niet effectief is opgericht.

De afwikkeling van de activiteiten van Mijnen wordt vandaag beheerd door LRM, voor rekening van Mijnen.

2.2.1.2. Doel LPM

'LRM heeft volgens de decretale beslissingen van 1994 een aantal participaties van het vroegere KS overgenomen in 1995. De privatiseringsoperatie van LPM is gestart medio 1996, waardoor een standstill in de participatie-activiteiten moest gerespecteerd worden. Vanaf dat ogenblik kon noch LPM NV noch LRM NV niet veel initiatieven nemen m.b.t. risicokapitaalverschaffing.'

2.2.1.3. Doel LRM

LRM betreurt dat het Fenix-project niet kon gerealiseerd worden. Dit is te wijten aan het uitblijven van een socio-economische vergunning. LRM heeft nochtans grote inspanningen geleverd met een uiterst beperkt kader. *'De formulering dat Fenix op sterven na dood is, is dus een vrijblijvende commentaar naast de grond van de zaak.'*

LRM betreurt tevens dat het Hermes-project niet als logistiek park in het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen is erkend. Dit neemt echter niet weg dat het project volledig wordt gerealiseerd en belangrijk is voor de logistieke activiteiten in de mijnstreek.

In antwoord op de bedenking dat LRM soms deelneemt aan projecten die misschien niet volledig binnen haar opdracht kaderen, stelt LRM dat ze uit het project 'Hasselt 2000' is gestapt en dat de samenwerkingsovereenkomst met het Instituut voor Mijnhygiëne in het verlengde ligt van de ecologische verplichtingen in hoofde van Mijnen.

Tot slot is LRM het niet eens met het standpunt dat zij niet zoveel heeft gerealiseerd.

'Concreet zijn er volgende realisaties in hoofde van LRM :

- *Opzetten en uitvoering geven van een complex migratieplan*
- *Omschakeling KS naar nieuwe structuur inclusief overdracht van activiteiten aan LPM N.V*
- *Toezicht op de afwikkeling van de verplichtingen van Mijnen N.V.*

- *Projecten Hermes en Fenix*
- *Privatisering van LPM*
- *Tegen deze achtergrond de uitbouw van een nieuwe structuur bij LRM.*

2.2.2. Privatisering LPM

'Graag vernemen wij welke details niet volgens plan zijn verlopen bij de privatisering van LPM.'

2.2.3. Financiële doelstellingen

LRM had naast Mijnen enkel LPM als belangrijke participatie. Deze vennootschap heeft wel resultaten behaald, maar er werden geen dividenden gevraagd.

De financiële doelstelling voor Mijnen werd gerealiseerd en zelfs ruimschoots overschreden met een bedrag van 3,555 miljard BEF einde 1996.

2.2.4. Operationele kosten

'Voor de periode waarover dit rapport handelt, stelt de beheersovereenkomst dat de operationele kosten binnen LRM minder dan 2% moesten bedragen van het financieel actief, waarbij Mijnen NV en de projectmaatschappij moesten worden uitgesloten. Dus enkel LPM kan in deze definitie aangehouden worden als financieel vast actief. Gezien de participatiewaarde van LPM (afgerond 4,8 miljard BEF) moesten de werkingskosten van LRM beneden de 96 miljoen BEF blijven. De operationele kosten LRM waren in 1997 : 69,7 miljoen BEF.'

2.3. EVALUATIE VAN HET ANTWOORD VAN DE NV LRM

2.3.1. Opdracht

2.3.1.1. Mijnen

LRM bevestigt dat een aantal activiteiten vertraging opliepen. Wegens de verplichtingen m.b.t. mijnschade en sociale nazorg moesten ook na 31 december 1996 een aantal activiteiten blijven doorlopen. Dit is juist, maar voor mijnschade werd decretaal beslist een nieuwe vennootschap op te richten zijnde de NV Mijnschade en Bemaling, wat nog altijd niet is gebeurd. Ondertussen blijft Mijnen als entiteit juridisch wel bestaan. LRM stelt zelf dat zij in feite alle activiteiten behartigt, zij

het voor rekening van Mijnen.

Mijnen heeft dus in feite geen bestaansreden meer.

2.3.1.2. LPM

LRM bevestigt dat noch LRM noch LPM wegens de privatiseringsoperatie en daarmee gepaard gaande stand-still veel initiatieven hebben genomen m.b.t. risicokapitaalverschaffing.

2.3.1.3. LRM

LRM betreurt het niet slagen van het *Fenix-project* ondanks de geleverde inspanningen. Een evaluatie van dit project vormt het voorwerp van een aparte verslaggeving m.b.t. de NV HWP, die eerstdaags wordt overgelegd.

Hermes is inderdaad een belangrijk project maar het niet erkennen als logistieke poort doet wel het belang afnemen.

Inzake de deelname van LRM aan een aantal randprojecten waarvan niet altijd zo duidelijk is of ze wel binnen haar doel kaderde, bevestigt LRM in feite dat de grenzen niet zo duidelijk zijn afgebakend.

Ook de beheersovereenkomst is hieromtrent echter vaag.

LRM bestrijdt enerzijds de conclusie dat ze niet zodanig veel heeft gerealiseerd maar kan anderzijds weinig concrete verwezenlijkingen aanhalen. De punten waaraan wordt gerefereerd, zijn zeer vaag, algemeen en niet allemaal gerealiseerd (cfr. *Fenix*). Grotendeels wordt verwezen naar dezelfde activiteiten die ook het Rekenhof in zijn verslag opnam, zijnde de uitvoering van het migratieplan, de privatisering van LPM en het uitwerken van een toekomstvisie en strategie van LRM.

2.3.2. *Privatisering LPM*

Het Rekenhof is hier niet in detail op ingegaan. De vraag van LRM in dit verband is dan ook niet ter zake.

2.3.3. *Financiële doelstellingen*

LRM beaamt in feite het standpunt van het Rekenhof.

Vanuit de ondernemingen waarin zij participeert, werden geen dividenden ontvangen. Aldus werd de financiële doelstelling zoals vooropgesteld in de beheersovereenkomst niet bereikt, met uitzondering van de specifieke doelstelling die werd geformuleerd m.b.t. Mijnen.

2.3.4. *Operationele kosten*

De operationele kosten mogen 2 % van de FVA, waarbij Mijnen en de projectmaatschappijen worden uitgesloten, niet overschrijden en dit gedurende de periode 1 januari 1996 t.e.m. 31 december 1998. LRM geeft geen verdere verduidelijkingen bij de interpretatie van de 'definitie'.

Zij stelt dat enkel de participatie LPM in aanmerking kan worden genomen als FVA. Dit is echter niet correct. Per 31 december 1996 werd de participatie LPM overgeboekt van de FVA naar de geldbeleggingen en in het derde boekjaar (1997) was LPM geprivatiseerd en aldus volledig uit de balans van LRM verdwenen. Dit impliceert dat LPM slechts gedurende 1 jaar in aanmerking kan komen voor de gestelde definitie. Zodra LPM wegvalt, blijkt evenwel dat de operationele kosten de financieel vaste activa bijna evenaren of zelfs overstijgen.

In dit verband beschikt het Rekenhof over volgende cijfergegevens:

	1996	1997	1998	Totaal : 96 – 98
FVA	4.882.483.250	79.762.500	42.762.500	5.005.008.250
2 % FVA	97.649.665	1.595.250	855.250	100.100.165
Operationele kosten	37.713.332	68.455.933	45.273.000	151.442.265

Uit de tabel blijkt duidelijk dat de operationele kosten voor de periode 1996 – 1998 de norm van 2% FVA wel degelijk overschrijden.

3. BESLUIT

3.1. PROBLEEMSITUERING

In dit deel werden de activiteiten van LRM geplaatst tegenover de inhoud van de beheersovereenkomst. Uit deze vergelijking blijkt dat :

1. qua deelname aan projecten, LRM niet zodanig veel heeft gerealiseerd;
2. LRM haar rol in het stappenplan voor de hertekening van het economisch overheidsinitiatief in Limburg heeft volbracht;
3. de rendementen niet werden behaald – los van de eigen vermogenswaarde van de NV Mijnen;
4. de NV Mijnen nog steeds bestaat en haar activiteiten zijn blijven doorlopen ook na december 1996.

3.2. ANTWOORD VAN DE NV LRM

‘Rekening houdend met bovenvernoemde zijn de besluiten dan ook niet correct, met name :

- 1) LRM heeft wel belangrijke activiteiten ontplooid*
- 2) Er was geen rendementsverplichting op de projectvennootschappen gezien de eerste 3 aanloopjaren uitgesloten waren*
- 3) Mijnen N.V. heeft sociale en ecologische verplichtingen die onder gelijk welk scenario na 1996 moeten verdergezet worden. ’*

3.3. EVALUATIE VAN HET ANTWOORD VAN DE NV LRM

LRM stelt dat ze wel belangrijke activiteiten heeft ontplooid. Concrete noemenswaardige realisaties met invloed op de werkgelegenheid zijn er evenwel bijna niet geweest. De realisaties hebben vooral betrekking gehad op het hervormen van de Limburgse structuren (cfr. migratieplan en privatisering LPM).

Dat er geen rendementsverplichting bestond op de projectvennootschappen is correct, maar dit was ook geen probleempunt in het rapport van het Rekenhof.

Dat bepaalde activiteiten van Mijnen ook na 31 december 1996 moeten blijven doorlopen, dient te worden gerelateerd aan het feit dat in realiteit de resterende activiteiten van Mijnen reeds volledig door LRM worden uitgevoerd en dat er een decretale beslissing is om een nieuwe vennootschap op te richten die de verrichtingen m.b.t. mijnschade en bemaling verder kan zetten. In feite heeft Mijnen geen bestaansreden meer.

Deel 3 : Financiële structuur en aanwending van de beschikbare middelen.

1. FINANCIERING VAN LRM

Bij de oprichting werd LRM gekapitaliseerd voor 15 miljoen BEF.

Haar verdere financiering is geregeld in de overeenkomst van 21 december 1994 gesloten tussen het Vlaams Gewest, het Limburgfonds, de NV LRM en de NV Mijnen.

Deze overeenkomst kwantificeert de middelen die LRM krijgt voor zowel de verliesfinanciering van de NV Mijnen als de economische reconversie. Na aanpassing van deze overeenkomst door een eerste addendum van 26 maart 1996⁶ gaat het om 14.263 miljoen BEF. De terbeschikkingstelling van deze gelden kan als volgt schematisch worden voorgesteld :

	Verliesfinanciering		Investerings ⁷	
1 januari 1995	Kapitaal	1.775	Kapitaal	2.909
30 juni 1995	Kapitaal	2.325	Kapitaal	2.704
30 juni 1996	Lening	2.841	Lening	1.709
TOTAAL	6.941 miljoen BEF		7.322 miljoen BEF	

De aanwending van deze middelen werd onderzocht. Achtereenvolgens komen aan bod :

1. de besteding van de reconversie-enveloppe van 7.322 miljoen BEF;
2. de verliesfinanciering van de NV Mijnen, of de aanwending van de 6.941 miljoen BEF;
3. de terugbetaling van de gelden die LRM heeft gekregen in de vorm van een lening.

⁶ Dit addendum reduceert de oorspronkelijke investeringsenveloppe van 10.030 miljoen BEF tot 7.322 miljoen BEF en geeft 2.500 miljoen BEF een nieuwe bestemming (19, blz. 3):

- 1.500 miljoen BEF wordt renteloos ter beschikking gesteld van de GOM-Limburg : 1.000 miljoen BEF is bestemd voor de financiering van de industrieterreinen en 500 miljoen BEF voor het dynamiseren van het acquisitiebeleid ten aanzien van buitenlandse investeerders.
- 1.000 miljoen BEF wordt renteloos ter beschikking gesteld van de VHM met het oog op een extra impuls voor sociale woningbouw in Limburg.

Deze aanpassing is het directe gevolg van de afspraken gemaakt en vastgelegd in het zogenaamde 'Witte-Donderdagakkoord' van 26 april 1995. Dit is een akkoord tussen de vier politieke partijen die deel uitmaakten van de Bestendige Deputatie van de provincie Limburg en de Vlaamse regering.

⁷ Welke sommen in mindering zijn gebracht en de berekening van de reductie blijken uit de bijlage bij het addendum.

2. BESTEDING VAN DE RECONVERSIEGELDEN

2.1. PROBLEEMSITUERING

De decretale opdracht van LRM bestaat erin de reconversie in Limburg binnen goede banen te leiden. Volgens artikel 1 van de beheersovereenkomst ligt het zwaartepunt voor de LRM-opdracht op de economische reconversie.

Artikel 2 van de beheersovereenkomst vult deze opdracht verder in en legt de nadruk op ‘welvaartscreatie via additionele, duurzame tewerkstelling in de particuliere sector’.

Buiten deze opdracht moet LRM ook mee uitvoering geven aan het stappenplan dat de reconversiestructuren voor Limburg hertekent.

Zowel de reconversieopdracht als de uitvoering van het stappenplan vergden reconversiemiddelen.

2.1.1. Reconversieopdracht : Projecten

Als holding omvat LRM een aantal projecten en maatschappijen, elk met hun eigen activiteiten. Zo neemt de vennootschap deel aan de volgende projecten : het Fenix-project, het Hermes-project en het project Hasselt 2000. Via deze projecten draagt zij bij tot de economische reconversie in de provincie Limburg.

2.1.1.1. Het Fenix-project

Fenix is een grootschalig, familiaal recreatiepark te realiseren op en rond de voormalige mijnterreinen van Waterschei :

LRM participeert in de NV HWP, de vennootschap die de realisatie van dit project coördineert.

In het boekjaar 1 februari 1994 – 30 juni 1995 heeft zij bij de NV HWP het kapitaal onderschreven ten belope van 300 miljoen BEF waarvan 100 miljoen BEF werd volgestort.

In het boekjaar 1 juli 1995 – 31 december 1996 werden verdere kapitaalsvolstorting doorgevoerd ten belope van 166 miljoen BEF.

In het boekjaar 1 januari 1997 – 31 december 1997 heeft LRM geen verdere volstorting gedaan.

2.1.1.2. Het Hermes-project

Het Hermes-project staat voor de uitbouw van de logistieke zone van Winterslag. LRM participeert in dit project via de NV's ETG Invest (ETGI) en ETG Exploitatie (ETGE). Tijdens het tweede boekjaar (1 juli 1995 – 31 december 1996) heeft zij deze aandelen gekocht van Mijnen.

Het maatschappelijk kapitaal van de NV ETGE bedraagt 2.000.000 BEF en is volledig volgestort.

LRM is voor 10% aandeelhouder (= 200.000 BEF).

Het maatschappelijk kapitaal van de NV ETGI is 30.000.000 BEF en is volledig volgestort. 75% van het kapitaal is in handen van LRM (= 22.500.000 BEF).

2.1.1.3. Project Hasselt 2000

Dit project behelst de ontwikkeling en renovatie van de 'Twee torenwijk' en vervolgens de kanaalkom in Hasselt. Aldus werkt LRM⁸ mee aan de ontwikkeling van de middenstad en de kanaalkom in Hasselt. Zij participeert in de BVBA Hasselt 2000 voor 25%. Dit komt neer op een inbreng van 62.500 BEF. Deze BVBA onderzoekt de mogelijkheid om het project te ontwikkelen. M.a.w. LRM participeert in een studiesyndicaat.

2.1.2. Stappenplan

Het herstructureringsdecreet van 13 juli 1994 hertekende ook in de provincie Limburg de reconversiestructuren. De stappen van deze reorganisatie werden vastgelegd in een zogenaamd 'stappenplan'. Een deel van de middelen van LRM wordt ingezet voor de uitvoering van dit plan.

Op 21 februari 1994 richtte LRM de NV LPM op met een kapitaal van 1.250.000 BEF. Op 28 december 1994 verhoogde zij het kapitaal van LPM met 5 miljoen BEF en op 30 juni 1995 nog eens met 1.070 miljoen BEF.

Op dezelfde dag verhoogde LRM het kapitaal van de Limburgse Investeringsmaatschappij (LIM) met 2.336 miljoen BEF⁹.

Zo heeft LRM 3.412 miljoen BEF besteed aan de NV LPM. Samen met de inbreng van de deelname van het Vlaams Gewest in de NV LIM bedraagt het totaal van de ingebrachte middelen in LPM 4.822 miljoen BEF¹⁰.

Bij de privatisering van de NV LPM begin 1997 heeft LRM deze vennootschap verkocht voor een bedrag van 4.711 miljoen BEF. Of, LRM heeft bij deze ganse operatie een verlies geleden van 111 miljoen BEF.

⁸ Boekjaar 1 januari 1997 – 31 december 1997

⁹ 934 miljoen BEF betrof de omzetting van een schuldvordering uit de trekkingsrechten LIM in kapitaal. Deze schuldvordering was voorheen door het Vlaams Gewest als kapitaal ingebracht bij LRM. Tegelijkertijd zette LRM een schuldvordering uit de trekkingsrechten LIM ad 1.401 miljoen BEF om in kapitaal. Deze schuldvordering had LRM gekocht van de NV Mijnen.

¹⁰ In november 1995 verwierf de NV LPM de NV LIM via een fusie door overname.

2.1.3. Financiële verrichtingen

2.1.3.1. Jaarrekening 1 februari 1994 – 30 juni 1995

In het eerste boekjaar vermeldt de rubriek 'geldbeleggingen' 6.500.000 BEF. Deze staan op een termijnrekening bij een kredietinstelling met een (resterende) looptijd van hoogstens één maand.

2.1.3.2. Jaarrekening 1 juli 1995 – 31 december 1996

In dit boekjaar vermeldt de rubriek geldbeleggingen een bedrag van 8.327.896.000 BEF.

De toelichting splitst dit bedrag verder uit als volgt :

- 2.435.399.000 BEF vastrentende effecten;
- 1.069.704.000 BEF termijnrekeningen bij kredietinstellingen met een resterende looptijd of opzegtermijn van hoogstens één maand;

Samen vormt dit een bedrag van 3.505.103.000 BEF.

- 4.822.793.000 BEF aandelen, wat de waarde vertegenwoordigt van de participatie LPM.

2.1.3.3. Jaarrekening 1 januari 1997 – 31 december 1997

De rubriek geldbeleggingen bedraagt 8.124.580.113 BEF.

De vastrentende effecten vertegenwoordigen hiervan een bedrag van 5.319.623.800 BEF. Dit is meer dan een verdubbeling t.o.v. het vorige boekjaar. Uit de onderliggende stukken blijkt dat het merendeel hiervan in OLO's is belegd.

Daarnaast vermelden de termijnrekeningen op hoogstens één maand nog een bedrag van 2.804.956.313 BEF.

2.1.4. Besluit

Uit het voorgaande blijkt dat LRM in de periode 1 januari 1995 – 30 juni 1996 7.322 miljoen BEF ter beschikking heeft gekregen voor reconversie-initiatieven.

De projecten waarin zij participeert, vertegenwoordigen slechts een kleine fractie van deze globale enveloppe. Daarenboven is het absoluut niet zeker dat deze projecten een goede afloop zullen kennen. De middelen die werden vrijgemaakt voor LPM, werden bij de verkoop gerecupereerd op 111 miljoen BEF na.

De grootste activiteit van LRM situeert zich bij de beleggingen. Vooral in het boekjaar 1997 zijn de beleggingen zeer groot.

Globaal gezien, komt het er dus op neer dat LRM de middelen die zij van overheidswege krijgt, in ruime mate belegt.

2.2. ANTWOORD VAN DE NV LRM

In haar antwoord schrijft LRM dat het wel degelijk opportuun was deel te nemen aan het *project Hasselt 2000*. Aangezien er evenwel geen vooruitgang wordt geboekt, heeft LRM beslist uit dit project te stappen.

De *beleggingen op 31 december 1997* verklaart LRM met de privatisering van LPM. De cashopbrengst van deze operatie werd belegd.

Bij het *besluit* stipt LRM aan dat het Hermes-project volledig wordt uitgevoerd en dat het als logistiek industrieterrein een grote impact in Midden-Limburg heeft. LRM benadrukt nogmaals dat zij op 31 december 1997, na de privatisering van LPM, veel middelen heeft belegd maar dat dit een momentopname is. Gedurende het boekjaar 1995 en 1996 was voor 4,8 miljard BEF geïnvesteerd in LPM die meer dan 50 participaties aanhield.

Daarbij komt nog dat LRM rekening moet houden met de terugbetalingsverplichting aan het Vlaams Gewest. De nodige voorzichtigheid wordt in de vennootschap gehandhaafd om aan deze verplichting te kunnen voldoen.

2.3. EVALUATIE VAN HET ANTWOORD VAN DE NV LRM

Uit de repliek van LRM verdient de passus i.v.m. de geldbeleggingen op 31 december 1997 bijzondere aandacht. Een balans geeft per definitie een momentopname weer op het einde van het boekjaar. Bovendien blijkt uit de jaarrekening 1998 dat de beleggingen (7.908.678.000 BEF) van dezelfde grootteorde zijn als in 1997. De participaties van LPM waarnaar LRM verwijst, zijn in hoofdzaak participaties overgenomen van de NV Mijnen.

3. VERLIESFINANCIERING VAN DE NV MIJNEN

3.1. UITEENZETTING VAN DE PROBLEMATIEK

3.1.1. Contractuele bepalingen

De artikelen 3 en 8 van het financieringsprotocol regelen de verliesfinanciering van de NV Mijnen. Voor de periode 1994-1996 wordt 6.941 miljoen BEF ter beschikking gesteld van LRM die dit op haar beurt in de vorm van kapitaal overdraagt aan de NV Mijnen¹¹. Vervolgens wordt bij deze NV een kapitaalsvermindering doorgevoerd om de verliezen aan te zuiveren. Het bedrag voor de verliesfinanciering is gebaseerd op een beslissing van de Raad van Bestuur van de NV Mijnen.

3.1.2. Realisatie

Om na te gaan of de beschikbare 6.941 miljoen BEF toereikend zijn om de verliezen te dekken, wordt gerefereerd naar de post 'Winst/verlies van het boekjaar' in de jaarrekeningen van de NV Mijnen :

	Winst/Verlies
<i>Boekjaar 1 januari 1994 – 30 juni 1995 (37)</i>	<i>Verlies : 6.193.537.466 BEF</i>
<i>Boekjaar 1 juli 1995 – 31 december 1995 (38)</i>	<i>Verlies : 807.329.493 BEF</i>
<i>Boekjaar 1 januari 1996 – 31 december 1996 (39)</i>	<i>Winst : 1.537.934.628 BEF</i>
TOTAAL	<i>Verlies : 5.462.932.331 BEF</i>

Uit deze tabel blijkt dat voor de drie boekjaren samen het verlies 5.462.932.331 BEF bedraagt. Voor de financiering ervan krijgt de NV Mijnen kapitaalinjecties ten belope van 6.941.000.000 BEF. Of, Mijnen krijgt 1.478.067.669 BEF te veel. Anders gezegd, dit bedrag is niet nodig om het verlies van Mijnen te dekken.

3.1.3. Besluit

In het financieringsprotocol wordt het bedrag voor de verliesfinanciering van Mijnen 1994-1996 contractueel vastgelegd op 6.941 miljoen BEF. Uit de jaarrekeningen van Mijnen blijkt dat het gecumuleerde verlies voor de betrokken periode 5.462.932.331 BEF bedraagt.

Of, Mijnen heeft 1.478 miljoen BEF te veel gekregen. Dit komt erop neer dat overheidsgeld met een specifieke bestemming is aangewend voor het vooropgestelde doel maar dat dit niet meer nodig was omdat het beoogde doel reeds was bereikt.

Met deze situatie is geen rekening gehouden in het financieringsprotocol.

Bovendien heeft Mijnen dit ganse bedrag in de vorm van kapitaal verworven terwijl haar aandeelhouder/kapitaalverstrekker – LRM – slechts 4.100 miljoen BEF in de vorm van kapitaal ter beschikking heeft gekregen. Het saldo van 2.841 miljoen BEF werd immers aan LRM toegekend in de vorm van een renteloze lening. Aldus doet zich de merkwaardige situatie voor waarbij de kapitaalverstrekker tijdelijk over middelen beschikt (=lening) die hij op een definitieve wijze (=kapitaal) ter beschikking stelt van zijn dochter.

3.2. ANTWOORD VAN DE NV LRM

LRM schrijft dat de verliesfinanciering voor Mijnen NV is opgemaakt door Arthur Andersen in overleg met de voogdijoverheid. De budgetten/verwachtingen zijn correct opgemaakt en doorgenomen met het kabinet van economie. NV Mijnen had uiteraard niet de verplichting de verwachte verliezen te realiseren. In de uitvoering nadien zijn er besparingen en minder uitgaven kunnen worden gerealiseerd en dit vanuit een goed beheer. De juiste toedracht is dat 1.478.067.669 BEF niet nodig is geweest voor verliesfinanciering, niet dat Mijnen NV dit bedrag te veel heeft gekregen. Het aan Mijnen NV toegekende bedrag voor verliesfinanciering is conform de afspraken. Mijnen NV heeft ook het risico gedragen m.b.t. het behalen van de doelstelling van 4,1 miljard BEF.

M.b.t. de financieringsmethodiek (lening LRM – kapitaal Mijnen) kan dit binnen de holding LRM niet als een probleem worden gezien. LRM beschikt over ruim voldoende kapitaal (8,392 miljard BEF).

3.3. EVALUATIE VAN HET ANTWOORD VAN DE NV LRM

Toelichting bij de visie van LRM i.v.m. de grootte van het gestorte bedrag gaat terug naar de reorganisatie van het economisch overheidsinitiatief in de loop van 1994.

¹¹ Aangezien dit geld bij Mijnen terechtkomt in de vorm van kapitaal, heeft deze inbreng geen invloed op het resultaat van deze NV.

Het bedrag voor de verliesfinanciering van Mijnen is de resultante van de besprekingen in een ad hoc werkgroep (samengesteld uit o.a. Gimvindus, Mijnen en Arthur Andersen als adviseur van het Vlaams Gewest) die in september 1994 haar conclusies heeft geformuleerd. Uit deze besprekingen blijkt dat de bedragen die contractueel werden vastgelegd in de overeenkomst van 21 december 1994 op een akkoord berusten¹².

De bedragen die ter beschikking worden gesteld van het Limburgs overheidsinitiatief staan vast, ongeacht de resultaten die Mijnen behaalt.

Het standpunt van LRM dat Mijnen niet te veel middelen heeft gekregen, hoort thuis in deze context. Die vaststelling is wel niet in overeenstemming te brengen met de eisen van een doelmatige aanwending van de overheidsgelden.

Wat LRM bedoelt met het risico dat Mijnen heeft gedragen m.b.t. het behalen van de doelstelling van 4,1 miljard BEF, is niet duidelijk. Contractueel bestaat er immers geen enkele sanctie indien Mijnen deze eigen vermogenswaarde niet zou hebben gehaald.

4. OVERDRACHT CONSORTIUMKREDIET

4.1. PROBLEEMSITUERING

Een van de contractueel aangegane verplichtingen van LRM bestaat in de gedeeltelijke aflossing van het consortiumkrediet. Dit krediet werd oorspronkelijk aangegaan door het FNSV (nu Gimvindus) ter financiering van de KS. In uitvoering van artikel 3 van het decreet van 18 december 1992 houdende bepalingen tot begeleiding van de begroting 1993 neemt het Vlaams Gewest de aflossing van dit krediet over. In het eerste addendum aan het financieringsprotocol neemt LRM op haar beurt de terugbetaling van maximum 7.530 miljoen BEF over van het Vlaams Gewest.

4.1.1. Contractuele bepalingen

Artikel 11 van de financieringsovereenkomst van 21 december 1994 bepaalt dat LRM een bedrag van 10.030 miljoen BEF moet terugbetalen aan het Limburgfonds in de periode 2001-2007. Het Limburgfonds stort deze som op zijn beurt door aan het Vlaams Gewest.

¹² Zie Stuk 28 (1996-1997) – Nr.1

Het addendum van 26 maart 1996 schrapt deze terugbetaling en vervangt ze door een aflossing van het consortiumkrediet. Het Vlaams Gewest, dat schuldenaar is van het consortiumkrediet, draagt de aflossing van deze schuld voor maximum 7.530 miljoen BEF over aan LRM.

Oorspronkelijk bestond de bedoeling van deze aanpassing erin louter de betalingsverplichting over te dragen aan LRM terwijl het Vlaams Gewest de rechtstreekse schuldenaar bleef van het bankenconsortium.

Toen evenwel duidelijk werd dat een schuldhernieuwing waarbij LRM rechtstreeks schuldenaar werd van het consortium van banken, een besparing van de roerende voorheffing met zich meebracht, veranderde de bedoeling, namelijk LRM rechtstreeks schuldenaar maken van het bankenconsortium.

De financiële instellingen waren evenwel enkel bereid deze schuldhernieuwing te aanvaarden mits

1. waarborgverlening door het Vlaams Gewest aan deze schuldoverdracht;
2. aanmelding van de waarborgverlening bij en instemming van de EG-Commissie in het kader van de artikelen 92 en 93 van het EG-Verdrag.

De waarborgverlening aan deze overdracht wordt mogelijk gemaakt in artikel 33, § 2, van het decreet van 19 december 1997 houdende de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1998.

4.1.2. Uitvoering van deze bepaling

Sinds de aanpassing van het financieringsprotocol door het eerste addendum, heeft LRM een financiële schuld af te lossen van maximum 7.530 miljoen BEF in de periode 2001 – 2007. Gelet op deze schuldhernieuwing wordt de laatste schijf van zowel de verliesfinanciering als de diversificatie-enveloppe getransfereerd naar LRM in de vorm van een lening. Zodoende krijgt LRM 4.550 miljoen BEF in de vorm van een renteloze lening. Dit is de technische oplossing voor het gegeven dat LRM een schuld van maximum 7.530 miljoen BEF draagt.

Daaruit volgt dat de diversificatie-enveloppe ter beschikking wordt gesteld van LRM voor een korte tijd. LRM moet immers deze in de periode 1995 – 1996 verkregen gelden aanwenden voor de aflossing van de schuld in de periode 2001 – 2007.

Kortom, LRM bevindt zich in de volgende situatie. Om haar opdracht ‘begeleiding van de economische reconversie in de provincie Limburg’ uit te voeren, krijgt LRM een investeringsenveloppe ter beschikking. Zij kan evenwel niet ten volle beschikken over deze middelen aangezien zij een terugbetalingsverplichting heeft. Zij houdt daarom een deel van haar liquiditeiten aan. Hier ligt dan ook grotendeels de verklaring voor het feit dat LRM zoveel middelen belegt. Vermits de vennootschap over de nodige reserves moet beschikken om het consortiumkrediet af te lossen, kunnen deze niet voor andere activiteiten worden aangewend. De middelen die daadwerkelijk kunnen worden ingezet voor reconversie, worden door deze constructie dan ook sterk gehypothekeerd.

De verklaring voor deze terugbetalingsplicht van LRM ligt bij de hertekening van het economisch overheidsinitiatief in 1994 die door het Vlaams Gewest als een budgettair neutrale operatie werd voorgesteld. De terugbetaling van de investeringsenveloppe door LRM maakte van deze herschikkingsoperatie een cruciaal onderdeel uit.

De reden waarom LRM deze middelen moet terugbetalen in de vorm van een gedeeltelijke overname van het consortiumkrediet ligt bij fiscale overwegingen. I.p.v. terug te betalen aan het Limburgfonds, wordt bij de terugbetaling aan de banken de roerende voorheffing uitgespaard.

4.1.3. Besluit

Met de budgettaire neutraliteit van de reorganisatie van het economisch overheidsinitiatief voor ogen, is de situatie van LRM de volgende. De vennootschap krijgt een investeringsenveloppe ter beschikking, maar hieraan is wel de aflossing van het consortiumkrediet gekoppeld.

De middelen die als gevolg van deze constructie kunnen worden ingezet voor reconversieprojecten liggen dan ook een stuk lager dan op het eerste gezicht zou worden vermoed.

4.2. ANTWOORD VAN DE NV LRM

Er zijn twee contracten die de overdracht van het consortiumkrediet regelen :

- Een overeenkomst van 10 december 1998 tussen de ALSK-Bank NV en LRM NV;
- Het tweede addendum aan de overeenkomst tussen het Vlaams Gewest, het Limburgfonds, LRM NV en de NV Mijnen, sine dato.

4.3. EVALUATIE VAN HET ANTWOORD VAN DE NV LRM

Daar beide overeenkomsten werden gesloten in een boekjaar dat geen voorwerp vormt van dit verslag, volgt een bespreking ervan in het verslag dat betrekking heeft op het boekjaar 1998.

5. ALGEMEEN BESLUIT

5.1. PROBLEEMSITUERING

In dit deel werd nagegaan hoe LRM de voor de uitvoering van haar opdrachten bestemde gelden heeft aangewend. De bevindingen zijn de volgende:

1. Wat haar decretale opdracht betreft, is het 'grootste' project waaraan LRM heeft deelgenomen, het Fenix-project. Daarnaast zijn er ook nog het Hermes-project en Hasselt 2000. Het Fenix-project is ten dode opgeschreven en het voormalige mijnterrein van Winterslag (Hermes-project) werd niet erkend als logistieke poort. Ten slotte is het project Hasselt 2000 eind 1997 slechts in de fase van onderzoek.

De financiële middelen die LRM besteedde aan deze projecten, zijn gering in vergelijking met de "beschikbare" middelen. Deze middelen worden in ruime mate belegd.

2. Bij de privatisering van de NV LPM werd een verlies geleden van 111 miljoen BEF.
3. De financiering van de verliezen van de NV Mijnen is verlopen zoals contractueel is overeengekomen. De jaarrekeningen van de NV Mijnen tonen evenwel aan dat de gelden die deze vennootschap hiervoor heeft gekregen, hoger liggen dan de daadwerkelijk geleden verliezen.
4. In het kader van een 'budgettair neutrale herschikking van het economisch overheidsinitiatief' moet LRM de middelen die zij krijgt voor economische reconversie, terugbetalen. LRM lost immers een deel van het consortiumkrediet, een schuld van het Vlaams Gewest, af. Aan deze schuldhernieuwung koppelden de banken-schuldeisers o.m. de voorwaarde van gewestwaarborgverlening die wordt aangemeld bij de EU-Commissie.

De overeenkomsten werden gesloten eind 1998.

Uit het voorgaande blijkt dat, gelet op de verplichtingen die LRM heeft, er verhoudingsgewijs niet veel middelen meer overblijven om te besteden aan haar decretale opdracht. De projecten waaraan LRM wel heeft deelgenomen, zijn bovendien niet van die aard dat zij de economische reconversie in de provincie Limburg op een daadwerkelijke manier een nieuwe impuls geven. Integendeel een groot deel van de middelen die LRM heeft vrijgemaakt voor deze projecten, kunnen als definitief verloren worden beschouwd.

5.2. ANTWOORD VAN DE NV LRM

LRM gaat niet akkoord met het algemeen besluit.

Meer concreet merkt de vennootschap nogmaals op dat:

- zij samen met een aantal andere Limburgse organisaties gepoogd heeft te bekomen dat Genk als logistieke poort werd erkend;
- de niet-realisatie van Fenix te wijten is aan het niet-bekomen van o.m. de socio-economische vergunning.

M.b.t. de overblijvende middelen verwijst LRM naar het eigen vermogen van de vennootschap, na boeking van de schuld voor terugbetalingsverplichting, dat per einde 1996 10,8 miljard BEF bedroeg en opgelopen is tot 12,4 miljard BEF per einde 1998.

Hoe kan dan worden gesteld dat er niet veel middelen meer kunnen worden besteed ?

Verder zal het Hermes-project wel de nodige impulsen met zich meebrengen.

5.3. EVALUATIE VAN HET ANTWOORD VAN DE NV LRM

M.b.t. de overblijvende middelen is niet alleen het eigen vermogen toegenomen van 1996 t.e.m. 1998, maar ook de schulden. Boekhoudkundig heeft de boeking van een schuld geen invloed op het eigen vermogen.

Dat er verhoudingsgewijs niet zoveel middelen meer kunnen worden besteed, volgt uit de vaststelling dat LRM in de toekomst nog een zware schuld heeft af te lossen en dat zij daarvoor de nodige middelen moet ter beschikking houden.

Deel 4. Boekhouding

1. PROBLEEMSITUERING

Hieronder volgt een gedetailleerde toelichting bij de eerste drie jaarrekeningen.

1.1. BOEKJAAR OVER DE PERIODE 1 FEBRUARI 1994 TOT 30 JUNI 1995

De voornaamste rubrieken uit de jaarrekening worden overlopen en becommentarieerd.

1.1.1. Financiële vaste activa

Het totaal der financiële vaste activa beloopt 9.051.786.950 BEF.

Dit bedrag kan als volgt worden uitgesplitst over de volgende participaties :

Mijnen :	4.092.000.000 BEF
LIM:	3.746.543.250 BEF
LPM:	1.076.240.000 BEF
HWP:	100.000.000 BEF
KS-Exploitatie:	14.000.000 BEF
KS-Onroerend Goed:	23.000.000 BEF
 TOTAAL:	 9.051.783.250 BEF

Naast de participaties omvatten de FVA nog een kostendekkingssom ten voordele van Belgacom voor een bedrag van 3.700 BEF.

Bij de waarderingswijze van de diverse participaties worden volgende verduidelijkingen / opmerkingen geformuleerd.

1. De participatie Mijnen wordt in de boekhouding opgenomen voor een waarde van 4,1 miljard BEF. Dit is de waarde waarvoor Mijnen bij LRM is ingebracht. Het is tevens de geschatte waarde

van Mijnen per 31 december 1996 ¹³. Bij de waardebepaling werd rekening gehouden met de geraamde kosten tot 1996 en de verliesfinanciering die Mijnen op basis van de financieringsovereenkomst van 21 december 1994 ontvangt.

In de loop van het boekjaar vonden volgende bewegingen plaats.

De aanschaffingswaarde ad 4,1 miljard BEF wordt omwille van een kapitaalverhoging bij Mijnen verhoogd met 6,941 miljard BEF. Het reeds volgestorte gedeelte wordt als waardevermindering geboekt (en dus ook als kost in het resultaat genomen). Het restant ad 5,166 miljard BEF wordt als nog te storten kapitaal gecrediteerd op de financieel vaste activa. Op deze wijze verschijnt op het einde van het boekjaar weer de oorspronkelijke boekwaarde ad 4,1 miljard BEF.

Bij deze waarderingswijze wordt vastgesteld:

- De participatie Mijnen werd niet bij LRM ingebracht tegen de toenmalige waarde maar tegen een geschatte toekomstige waarde op 31 december 1996.
- Het resultaat wordt beïnvloed door het boeken van een waardevermindering ten belope van het volgestorte gedeelte (= de eerste schijf van de verliesfinanciering) (zie ook punt 1.1.6.).
- De eerste schijf van de verliesfinanciering die reeds bij Mijnen in kapitaal werd gebracht, bedroeg 1,775 miljard BEF. Niettemin werd 1,790 miljard BEF als waardevermindering geboekt en alsdusdanig als kost in het resultaat opgenomen.

2. De staat van de FVA in de toelichting van de jaarrekening stemt niet volledig overeen met de gegevens uit het grootboek en de proef- en saldibalans. Hieronder volgen een aantal voorbeelden:
 - De toelichting vermeldt een 'aanschaffingswaarde - verbonden ondernemingen' van 16.007.783.000 BEF. Het grootboek en de proef- en saldibalans geven een bedrag van 16.170.783.250 BEF weer. Het correcte bedrag is in feite 16.207.783.250 BEF. ¹⁴
 - Volgens de toelichting bij de jaarrekening is er nog een bedrag van 5.166.000.000 BEF te storten. Het correcte bedrag is echter 5.366.000.000 BEF zoals vermeld in het grootboek en de proef- en saldibalans. ¹⁵
 - In het grootboek worden de participaties KS-Exploitatie en KS-Onroerend goed vermeld als ondernemingen waarmee LRM een deelnemingsverhouding heeft. In de jaarrekening zijn deze ondernemingen correct vermeld als verbonden ondernemingen.

¹³ Datum waarop de NV Mijnen normaliter zou vereffend worden.

¹⁴ HWP werd in de toelichting opgenomen voor een waarde van 100 miljoen BEF. Het maatschappelijk kapitaal bedraagt 300 miljoen BEF waarvan 200 miljoen BEF nog te storten is.

¹⁵ Zie vorige noot.

1.1.2. Liquide middelen

De omvang van de liquide middelen (5.154.168.000 BEF) kan gedeeltelijk worden verklaard door stortingen die het Limburgfonds op 30 juni 1995 heeft gedaan in uitvoering van de bepalingen uit de financieringsovereenkomst van 21 december 1994.

In concreto werden op 30 juni 1995 (d.i. de laatste dag van het boekjaar) volgende bedragen gestort :

- 662 miljoen BEF verliesfinanciering van de periode tot 31 december 1993 ten voordele van Mijnen;
- 2.325 miljoen BEF verliesfinanciering voor de periode 1994-1996 ten voordele van Mijnen;
- 2.704 miljoen BEF reconversiegelden waarvan onmiddellijk 1.070 miljoen BEF werd besteed aan de overdracht van de participaties van Mijnen naar LPM.

De bedragen voor verliesfinanciering werden op 7 juli 1995 (d.i. in het nieuwe boekjaar) doorgestort aan Mijnen.

1.1.3. Kapitaal

Het kapitaal van 13.008.610.000 BEF is als volgt tot stand gekomen :

- Oprichting op 1 februari 1994: storting in speciën	15 miljoen BEF
- kapitaalverhoging op 15 februari 1995: storting in speciën	1.775 miljoen BEF verliesfinanciering
(cf. financieringsovereenkomst 21 december 1994)	2.909 miljoen BEF investeringen
- kapitaalverhoging op 30 mei 1995: inbreng in natura	
(100% aandelen in Mijnen)	4.107 miljoen BEF
- kapitaalverhoging op 30 mei 1995: inbreng in natura	
(40% aandelen in LIM)	564 miljoen BEF
- kapitaalverhoging op 30 juni 1995: inbreng in natura	
(trekkingsrechten LIM)	935 miljoen BEF
- kapitaalverhoging op 30 juni 1995: inbreng in speciën	
(cf. financieringsovereenkomst 21 december 1994)	2.704 miljoen BEF investeringen

Verder valt het op dat het eigen vermogen (ad 5.885.678.735 BEF) is gedaald tot minder dan de helft van het maatschappelijk kapitaal (ad 13.008.610.000 BEF). Deze 'alarm'toestand werd echter vrij snel geregulariseerd. Op 7 juli 1995 (d.i. na het afsluiten van het boekjaar doch voor het opstellen van het verslag van de Raad van Bestuur aan de Algemene Vergadering) werd immers een kapitaalverhoging van 2.325.000.000 BEF doorgevoerd.

1.1.4. Voorzieningen voor risico's en kosten

Het bedrag ad 5.296.000.000 BEF omvat:

1. voorzieningen voor toekomstige verliezen Mijnen ad 5.166.000.000 BEF¹⁶;
2. voorzieningen voor verstrekte garanties in het kader van het dossier Pieters De Gelder ad 130.000.000 BEF.

De verliesfinanciering ad 5.166.000.000 BEF hoort niet thuis onder de voorzieningen. De verliesfinanciering wordt immers door LRM van het Limburgfonds ontvangen met de bedoeling deze quasi onmiddellijk door te storten aan Mijnen. Dit betekent dat deze verliesfinanciering geen verlies of kost is in hoofde van LRM. Bovendien staan de bedragen vast (cf. financieringsovereenkomst). Aldus is niet voldaan aan artikel 13 van het koninklijk besluit van 8 oktober 1976 en kan het bedrag van 5.166.000.000 BEF niet als voorziening worden geboekt.

1.1.5. Diverse schulden

De omvang van deze rubriek wordt verklaard door het feit dat LRM op 30 juni 1995 nog bedragen van 2.325 miljoen BEF en 622 miljoen BEF aan verliesfinanciering had ontvangen vanwege het Limburgfonds, die op 7 juli 1995 effectief aan Mijnen werden doorgestort. Bij het afsluiten van het boekjaar per 30 juni 1995 kwamen deze bedragen terecht onder de schulden.

Uit het bovenstaande (punt 1.1.4 en 1.1.5.) blijkt dat de tweede schijf van de verliesfinanciering ad 2.325 miljoen BEF zowel onder de voorzieningen als onder de schulden is opgenomen.

1.1.6. Negatief resultaat van 7.122.931.000 BEF

Dit negatief resultaat is in hoofdzaak het gevolg van:

1. de waardevermindering op de participatie Mijnen ad 1.790 miljoen BEF (cfr. punt 1.1.1);
2. de verliesfinanciering voor Mijnen die voor 5.166 miljoen BEF onder de voorzieningen werd geboekt (cf. punt 1.1.4.).

Het resultaat wordt aldus bijna volledig gedetermineerd door de verliesfinanciering. Nochtans is LRM voor deze verliesfinanciering in feite alleen maar doorgeefluik. Het is dan ook niet logisch dat ze het resultaat beïnvloedt.

Het effect op het resultaat is echter te wijten aan het feit dat de verliesfinanciering ook bij LRM in kapitaal wordt gebracht (cfr. artikel 3,§2, van de financieringsovereenkomst). Door de kapitaalbreng bij LRM is een opname van de reeds gestorte verliesfinanciering in de kosten bijna niet te vermijden.

In dit verband worden twee bedenkingen geformuleerd.

1. De vraag rijst waarom werd bepaald dat de verliesfinanciering ook bij LRM in kapitaal moest worden gebracht gelet op het feit dat op 20 november 1995 reeds een kapitaalvermindering werd doorgevoerd ter aanzuivering van de verliezen ad 6,941 miljard BEF (d.i. het exacte bedrag van de verliesfinanciering). M.a.w. het was de bedoeling het kapitaal van LRM te verhogen met de verliesfinanciering maar reeds in 1995 wordt het kapitaal terug verminderd ten bedrage van de verliesfinanciering.

Gelet op deze vaststelling, rijst de vraag of het niet mogelijk was geweest de verliesfinanciering cash aan LRM te geven zonder deze in haar kapitaal te brengen. Op deze wijze was het mogelijk geweest de volledige verliesfinanciering buiten het resultaat van LRM te houden.¹⁷

2. Gelet op de bepaling in de financieringsovereenkomst omtrent de kapitaalbreng kan LRM inderdaad niet anders dan de gestorte verliesfinanciering in kost op te nemen. De opname in kost bij LRM gebeurt normaliter op het ogenblik dat de verliesfinanciering bij Mijnen in kapitaal wordt gebracht. De eerste schijf van de verliesfinanciering ad 1,775 miljard BEF werd in het eerste boekjaar in kapitaal gebracht. De tweede en de derde schijf (samen 5,166 miljard BEF) werden in LRM's tweede boekjaar bij Mijnen in kapitaal gebracht.

Bijgevolg wordt aanvaard dat LRM in het eerste boekjaar de eerste schijf van de verliesfinanciering inderdaad als kost boekte. Het nog te storten gedeelte van 5,166 miljard BEF kon echter nog niet in kost worden genomen vermits dit bij LRM automatisch in het tweede boekjaar als kost zou verschijnen. Er werd dan ook vastgesteld dat de voorzieningen in het tweede boekjaar werden teruggenomen (zie ook punt 1.2.4).

1.2. BOEKJAAR OVER DE PERIODE 1 JULI 1995 TOT 31 DECEMBER 1996

De voornaamste rubrieken uit de jaarrekening zijn de volgende :

¹⁶ D.i. de verliesfinanciering ad 6.941 miljoen BEF verminderd met de eerste storting van 1.775 miljoen BEF.

¹⁷ Deze werkwijze werd trouwens gehanteerd voor de verliesfinanciering ad 4,200 miljard BEF die betrekking had op verliezen voorafgaand aan 1 januari 1994 en die LRM op basis van de financieringsovereenkomst ook nog aan Mijnen diende te storten.

1.2.1. Financiële vaste activa

Het totaal der financiële vaste activa beloopt 7.944.346.000 BEF.

Dit bedrag kan als volgt worden uitgesplitst over de volgende participaties:

Mijnen :	7.618.646.000 BEF
HWP:	266.000.000 BEF
KS-Exploitatie:	14.000.000 BEF
KS-Onroerend Goed:	23.000.000 BEF
ETGI:	22.500.000 BEF
ETGE:	200.000 BEF
 TOTAAL:	 7.944.346.000 BEF

Bij de waardering van de FVA worden volgende opmerkingen geformuleerd.

1. M.b.t. de participatie Mijnen wordt nu ook de tweede en derde schijf van de verliesfinanciering (samen 5,166 miljard BEF) als waardevermindering en bijgevolg als kost geboekt. Van deze waardevermindering werd echter 3.526.646.000 BEF teruggenomen. Zo wordt Mijnen uiteindelijk tegen 7.618.646.000 BEF ¹⁸gewaardeerd. De terugnemering van de waardevermindering komt echter niet in de definitieve jaarrekening tot uiting. In de jaarrekening is enkel het saldo of het verschil tussen de geboekte waardevermindering (zijnde 5.166.000.000 BEF verliesfinanciering + 225.000.000 BEF op Pieters De Gelder) en terugname ad 3.526.646.000 BEF opgenomen. M.a.w. opbrengsten en kosten worden gecompenseerd. ¹⁹
2. De tekortkomingen in de toelichting bij de FVA die in de voorgaande jaarrekening tot uiting kwamen, zijn gecorrigeerd.
Terzijde wordt er tevens op gewezen dat ook in de toelichting geen melding wordt gemaakt van een terugname van waardeverminderingen. De geboekte waardeverminderingen en de terugname worden gecompenseerd.

¹⁸ zijnde 4,1 miljard BEF (oorspronkelijke inbrengwaarde Mijnen) + 3,5 miljard BEF (terugname waardevermindering)

¹⁹ Cfr. artikel 34 van het koninklijk besluit van 6 maart 1990 op de geconsolideerde jaarrekening van de ondernemingen.

1.2.2. Geldbeleggingen

Een van de verklaringen waarom de geldbeleggingen met een totaal van 8.327.895.929 BEF zo omvangrijk zijn, is te vinden in het feit dat de participatie LPM met een waarde van 4.822.793.250 BEF van de FVA werd overgeboekt naar de geldbeleggingen ²⁰. Na aftrek van deze participatie resten er nog effectieve beleggingen voor een waarde van 3.505.102.679 BEF.

1.2.3. Kapitaal

Gedurende het tweede boekjaar vonden volgende bewegingen plaats :

- startkapitaal 1 juli 1995:	13.009 miljoen BEF
- kapitaalverhoging op 7 juli 1995: storting in geld (cf. financieringsovereenkomst 21 december 1994)	2.325 miljoen BEF verliesfinanciering
- kapitaalvermindering op 20 november 1995 om verlies aan te zuiveren	6.941 miljoen BEF ²¹

1.2.4. Voorzieningen voor risico's en kosten

De voorziening voor de verliesfinanciering die in het eerste boekjaar voor een bedrag van 5.166.000.000 BEF werd aangelegd, wordt in het tweede boekjaar volledig teruggenomen. Datzelfde bedrag wordt nu wel opnieuw in kost genomen via waardeverminderingen op de participatie Mijnen (cf. Punt 1.2.1.).

1.2.5. Schulden op meer dan een jaar / overlopende rekening van het passief

Deze schuld ad 4.550.000.000 BEF omvat de laatste schijf van de verliesfinanciering ad 2.841 miljoen BEF en de laatste schijf reconversiegelden ad 1.709 miljoen BEF die in overeenstemming met het eerste addendum aan de financieringsovereenkomst van 21 december 1994 als renteloze lening werden verleend vanuit het Limburgfonds. Vermits het de bedoeling was dat LRM in de toekomst (vanaf 2001) een terugbetaling van maximum 7.530 miljoen BEF op zich zou nemen, zou zij de schuld ad 4.550 miljoen BEF jaarlijks oprenten ²². Het disconto wordt teruggevonden onder de rubriek

²⁰ Dit is gebeurd in het licht van de nakende verkoop van LPM.

²¹ Dit is het bedrag van de verliesfinanciering m.b.t. de periode 1 januari 1994 tot december 1996.

²² In dit verband werden ondertussen contracten gesloten die de toestand vanaf 1998 herzien. LRM moet geen 7,5 miljard BEF maar slechts 4,550 miljard BEF aflossen.

‘Overlopende rekeningen van het passief’ en als kost in de resultatenrekening. Per 31 december 1996 werd reeds 121.998.210 BEF als disconto geboekt .

De oprenting biedt het voordeel dat de financiële opbrengsten uit de geldbeleggingen min of meer kunnen worden geneutraliseerd.

1.2.6. Resultaat van 2.607.760.000 BEF

Het positieve resultaat is in hoofdzaak te danken aan de terugneming van de voorzieningen voor risico's en kosten ten bedrage van 5.296.000.000 BEF.

Verder heeft ook de terugname van de waardevermindering op de participatie Mijnen ad 3.526.646.000 BEF een belangrijke positieve impact, zij het dat dit niet als dusdanig in de resultatenrekening tot uiting komt.

Als voornaamste kosten worden vermeld: de boeking van de waardevermindering op de participatie Mijnen (5.166.000.000 BEF) ²³ en de oprenting (121.998.210 BEF).

1.3. BOEKJAAR OVER DE PERIODE 1 JANUARI 1997 TOT 31 DECEMBER 1997

De voornaamste rubrieken uit de jaarrekening zijn de volgende :

1.3.1. Financiële vaste activa

Het totaal der FVA beloopt 9.151.987.413 BEF.

Dit bedrag kan worden uitgesplitst over de volgende participaties :

Mijnen:	8.641.203.913 BEF
HWP:	266.000.000 BEF
KS-Exploitatie:	14.000.000 BEF
KS-Onroerend Goed:	23.000.000 BEF
ETGI:	22.500.000 BEF
ETGE:	200.000 BEF
LIM Management:	20.000.000 BEF
Hasselt 2000:	62.500 BEF

Totaal: 8.986.966.413 BEF

Naast de participaties bevatten de FVA nog een lening aan PDG van 165.000.000 BEF en een borgtocht ten voordele van Interelectra van 21.000 BEF.

Wat de FVA betreft is er weinig veranderd t.o.v. het voorgaande boekjaar. Enkel op het volgende wordt gewezen:

- Van de waardevermindering op Mijnen wordt 1.022.557.913 BEF teruggenomen.
- Twee nieuwe participaties werden genomen. De aandelen in LIM Management werden met de privatisering van LPM voor 100 % verkocht aan LRM. In de BVBA Hasselt 2000 participeert zij voor 25 %.

1.3.2. Geldbeleggingen

Naar aanleiding van de definitieve verkoop van LPM werd deze participatie in 1997 afgeboekt. Het bedrag van 8.124.580.113 BEF dat onder de geldbeleggingen wordt vermeld, bestaat dan ook volledig uit effectieve beleggingen. Het belangrijkste aandeel van de beleggingen werd eind 1997 – begin 1998 in discretionair beheer gegeven. Het doel was om also een hoger beleggingsrendement te realiseren dan bv. op de geldmarkt via termijnrekeningen kan worden bereikt. Naast de hogere opbrengst van deze beleggingen t.o.v. de klassieke geldmarktinstrumenten is een belangrijk bijkomend voordeel dat het merendeel van de bereikte opbrengsten bestaat uit latente meerwaarden, die niet in de resultatenrekening dienen opgenomen.

1.3.3. Kapitaal

Het kapitaal is ongewijzigd gebleven t.o.v. het voorgaande boekjaar.

1.3.4. Schulden op meer dan een jaar / overlopende rekening van het passief

Evenals in het voorgaande boekjaar wordt hier de renteloze lening van 4.550.000.000 BEF opgenomen (cf. financieringsovereenkomst). In de loop van 1997 werd een disconto geboekt van 250.538.652 BEF.

²³ De waardevermindering op de participatie Mijnen bestaat uit de twee laatste schijven verliesfinanciering.

1.3.5. Positief resultaat van 862.508.462 BEF

Dit resultaat is in hoofdzaak te danken aan de terugname van de waardevermindering op de participatie Mijnen van 1.022.557.913 BEF.

Verder wordt het resultaat negatief beïnvloed door het disconto van 250.538.652 BEF dat als financiële kost is geboekt. Dit bedrag neutraliseert in belangrijke mate de financiële opbrengst van 316.157.839 BEF. Deze financiële opbrengsten vloeien vooral voort uit de klassieke geldmarktinstrumenten. De latente meerwaarden op de minder klassieke beleggingen in discretionair beheer komen niet in de resultatenrekening tot uiting.

Van de winst werd 301.534.689 BEF uitgekeerd. Hiervan is 176.534.689 BEF bestemd om de mijnwerkersleningen te financieren .

2. ANTWOORD VAN DE NV LRM

Het antwoord is geconcentreerd rond :

- de waardering van Mijnen : inbrengwaarde + verdere waarderingsregels
- toelichtingen bij de diverse jaarrekeningen

2.1. WAARDERING MIJNEN : INBRENGWAARDE + VERDERE WAARDERINGSREGELS

2.1.1. Waardering van Mijnen in de loop van het eerste boekjaar

- In eerste instantie verduidelijkt LRM waarom Mijnen werd ingebracht / geboekt tegen de geschatte liquidatiewaarde. Verder bevestigt LRM dat de verwerking van deze participatie via kapitaalverhogingen onmiddellijk gevolgd door kapitaalverlagingen het resultaat in belangrijke mate negatief beïnvloedde. Het doel van de gehanteerde verwerkingswijze bestond erin duidelijk aan te tonen dat de LRM-groep nog wel degelijk belangrijke verliezen zou lijden.
- De verliesfinanciering die LRM nog moest doorstorten aan Mijnen werd volgens LRM terecht onder de voorzieningen geboekt. *'De boekhoudwetgeving stipuleert immers dat voorzieningen dienen aangelegd te worden voor alle voorzienbare verliezen (waarschijnlijk of zeker van aard) uit verplichtingen die de onderneming heeft. In dit verband dient verwezen te worden naar artikel 13 en artikel 19 van de boekhoudwetgeving... Het feit dat het bedrag van het verlies juist geraamd kan worden, is hier niet relevant.'*

- LRM beaamt de bedenking dat de verliesfinanciering buiten resultaat had kunnen blijven indien ze niet in het kapitaal van LRM was gebracht maar door het Limburgfonds cash aan LRM was verleend. Hiervoor had dan een soort « derde functie cfr. Gimv » moeten worden gecreëerd hetgeen destijds duidelijk verworpen werd.
- Op de vaststelling dat een bedrag van 2,3 miljard BEF zowel onder de schulden als onder de voorzieningen was opgenomen, repliceert LRM dat het bedrag dat onder de schulden is opgenomen ook langs actiefzijde onder de geldbeleggingen is geboekt.

2.1.2. Waardering van Mijnen in de loop van het tweede boekjaar

- Omdat er een effectieve realisatie was, werden de voorzieningen die het voorgaande boekjaar werden aangelegd, teruggenomen.
- *‘De opmerking inzake de compensatie tussen kosten en opbrengsten is niet correct. In eerste instantie werd de waardevermindering volledig geboekt ten bedrage van 5.166 miljoen BEF en nadien werd deze gecorrigeerd om rekening te houden met het eigen vermogen van Mijnen. Gezien deze boekingen betrekking hebben op hetzelfde element, kan gesteld worden dat er geen sprake is van compensatie.’*

2.2. TOELICHTINGEN BIJ DE DIVERSE JAARREKENINGEN

2.2.1. Jaarrekening per 30 juni 1995

- LRM bevestigt dat er een verschil is van 200 miljoen BEF tussen grootboek en toelichting bij de jaarrekening.
- LRM stelt expliciet dat de deelnemingen van 10% in KS-Onroerend Goed en KS-Exploitatie als verbonden ondernemingen moeten worden gerubriceerd vermits LRM onrechtstreeks (via haar dochter Mijnen) 100% aandeelhouder is. De rechtstreekse participatie van 10% mag dan ook niet worden beschouwd als een onderneming met een deelnemingsverhouding.
- *‘De waardevermindering van 1.790 miljoen BEF is (tegenover de kapitaalverhoging van 1.775 miljoen BEF) gebaseerd op een bijzonder verslag van de Raad van Bestuur van Mijnen N.V. In een updating van de verwachte eigen vermogen-waarde voor Mijnen is door deze Raad van Bestuur van Mijnen N.V. een bedrag van 4.092 miljoen BEF naar voor geschoven. Op basis van dit document is bij LRM een hogere waardevermindering alsnog ingeboekt en verwerkt in de jaarrekening.’*

2.2.2. Jaarrekening per 31 december 1996

LRM gaat in op een aantal punten :

- *'De toelichting bij de jaarrekening geeft o.i. een correct beeld van de reële toestand ... '*
- *'M.b.t. de verwerking van de deelneming in Mijnen kan er, zoals vermeld in deel 1 van dit hoofdstuk, geen sprake zijn van een meerwaarde, gezien er geen realisatie is. De waardevermindering zoals deze verwerkt is in de toelichting, stemt overeen met de in de resultatenrekening geboekte bedragen. Dit bedrag vertegenwoordigt de totale waardevermindering.'*
- *'Het in de toelichting geboekte bedrag ten bedrage van 5.366 miljoen BEF is het correcte bedrag.'*

2.2.3. Jaarrekening per 31 december 1997

LRM stipt aan dat op de deelneming Mijnen waardeverminderingen werden teruggenomen maar dat het niet mogelijk was om meerwaarden te boeken.

3. EVALUATIE VAN HET ANTWOORD VAN DE NV LRM

Het antwoord van LRM is in belangrijke mate geconcentreerd rond de waardering van Mijnen. In tweede instantie wordt ingegaan op een aantal andere punten.

3.1. WAARDERING MIJNEN

3.1.1. Algemeen

LRM bevestigt in feite dat de waarderingsregels inderdaad het resultaat van LRM bepalen. Het doel van het in resultaat nemen van de verliesfinanciering is evenwel tot uiting te laten komen dat de LRM-groep nog wel degelijk belangrijke verliezen lijdt.

In dit verband merkt het Rekenhof op :

De verliezen van Mijnen komen tot uiting in de resultatenrekening van Mijnen en als dusdanig ook in de geconsolideerde jaarrekening van LRM. Ze mogen echter niet opgenomen worden in de enkelvoudige jaarrekening van LRM vermits het voor deze laatste geen verlies is (LRM is alleen doorgeefluik) en geconsolideerd betekent dit een dubbeltelling.

Terzijde wordt vastgesteld dat de verliezen van Mijnen volledig zijn ingedekt. Het is daarvoor dat de verliesfinanciering van overheidswege wordt verleend.

LRM onderschrijft het standpunt dat het mogelijk was de verliesfinanciering buiten het resultaat te houden indien het Limburgfonds deze cash aan LRM had verleend i.p.v. via een kapitaalinbreng. LRM maakte in dit verband wel de bedenking dat voor een cashinbreng een soort van ‘derde functie cfr. Gimv’ moest worden gecreëerd. Dit laatste dient te worden genuanceerd. Immers het gedeelte van de verliesfinanciering van vóór 1 januari 1994 werd door het Limburgfonds cash aan LRM verleend die het geld dan quasi onmiddellijk doorgaf aan Mijnen. Dit gebeurde zonder dat hiervoor een speciaal systeem moest worden opgezet.

Kortom, er is geen discussie over het feit dat de verliesfinanciering het resultaat van LRM determineert en dat dit kon worden vermeden.

Het Rekenhof is het echter niet eens met het standpunt dat de verliesfinanciering voor Mijnen bij LRM in resultaat moest worden genomen om aan te tonen dat de LRM-groep nog verliezen lijdt. Deze verliezen komen immers reeds in de resultatenrekening van Mijnen tot uiting en LRM was enkel doorgeefluik waardoor zij geen verlies lijdt.

3.1.2. Omvang van de verliezen die in resultaat worden genomen

1. Tijdens het eerste boekjaar werd de volledige verliesfinanciering ad 6,941 miljard BEF in resultaat genomen. Van deze 6,941 miljard BEF was een eerste schijf van 1,775 miljard BEF reeds doorgestort aan Mijnen. Deze eerste schijf werd bij LRM als waardevermindering op financieel vaste activa geboekt en ook als kost in resultaat genomen²⁴. Het restant ad 5,166 miljard BEF, door LRM nog door te storten, werd als voorziening en als dusdanig eveneens als kost geboekt.

Gelet op artikel 3,§2, van de overeenkomst van 21 december 1994 kon LRM niet anders dan de eerste schijf als kost boeken. In het kader van deze overeenkomst is de ‘kost’ van 1,7 miljard BEF dus enigszins aanvaardbaar. Het feit dat ook 5,166 miljard BEF in het eerste boekjaar als kost wordt geboekt, is echter allerm minst aanvaardbaar. Vermits LRM de verliesfinanciering als kost boekt op het ogenblik dat deze verliesfinanciering bij Mijnen in kapitaal wordt gebracht, zouden de tweede en derde schijf in het tweede boekjaar automatisch als kost worden geboekt. Niettemin worden deze twee schijven via de voorzieningen toch nu reeds in kost genomen, hoewel de verliesfinanciering helemaal niet onder de voorzieningen thuishoort.

²⁴ In realiteit werd de waardevermindering zelfs verhoogd van 1,775 miljard BEF naar 1,790 miljard BEF.

LRM argumenteerde dat deze 5,166 miljard BEF terecht onder de voorzieningen stond gelet op de artikelen 13 en 19 van de 'boekhoudwetgeving'²⁵. De verliesfinanciering voldoet echter aan geen van beide artikelen. De verliesfinanciering is voor LRM immers geen verlies of kost en het bedrag ervan staat vast. Vermits geen van beide artikelen van toepassing zijn, hoort het bedrag ad 5,166 miljard BEF niet onder de voorzieningen thuis. Dit impliceert tevens dat dit bedrag ook niet als kost kon worden geboekt.

Bijkomend werd vastgesteld dat de tweede schijf van de verliesfinanciering ad 2,3 miljard BEF als voorziening maar tevens als schuld wordt geboekt. De enige repliek van LRM is dat dit bedrag ook onder de geldbeleggingen is terug te vinden. Deze bedenking is hier eigenlijk niet ter zake.

2. LRM wijst erop dat de voorzieningen in het tweede boekjaar werden teruggenomen vermits de verliesfinanciering werd doorgestort. Hetzelfde bedrag wordt nu evenwel nogmaals als kost geboekt, nl. als waardevermindering op financieel vaste activa. Een gedeelte van de waardevermindering op Mijnen werd echter teruggenomen. Een dergelijke terugname dient normaliter als opbrengst te worden geboekt. In de boekhouding van LRM werd deze terugname echter in mindering gebracht van de geboekte waardevermindering. LRM stipuleert dat het hier geen compensatie van kosten en opbrengsten betreft vermits deze boekingen betrekking hebben op eenzelfde element, nl. de waardering van de participatie Mijnen. Een compensatie van kosten en opbrengsten, zoals bedoeld in artikel 34 van het koninklijk besluit van 6 maart 1990, is ook niet toegestaan indien de kosten en opbrengsten op eenzelfde item betrekking hebben. M.a.w. er is hier wel degelijk sprake van een compensatie die een inbreuk vormt op de boekhoudwetgeving.

3.2. *ANDERE PUNTEN*

LRM verantwoordt een aantal voorbeelden waarin werd aangetoond dat de boekhouding niet altijd logisch tot stand kwam vermits er verschillen waren tussen het grootboek, proef- en saldibalans enerzijds en de uiteindelijke jaarrekening anderzijds.

²⁵ Cf. koninklijk besluit van 8 oktober 1976 m.b.t. de jaarrekening van de ondernemingen.

4. ANTWOORD VAN DE MINISTER

‘De boekingen m.b.t. de participatie Mijnen N.V. zijn gekomen op advies van onze bedrijfsrevisor, Arthur Andersen en dit opdat de bedrijfsrevisor kan attesteren dat de wettelijke bepalingen worden nageleefd alsook dat het getrouw beeld van de vennootschap wordt weergegeven.’

5. EVALUATIE VAN HET ANTWOORD VAN DE MINISTER

De minister reageert alleen op de wijze waarop de participatie Mijnen wordt geboekt en verschuilt zich hiervoor achter de bedrijfsrevisor die de rekeningen heeft geattesteerd. Zo ontwijkt hij het echte probleem in dit verband zijnde dat de verliesfinanciering voor Mijnen bij LRM niet als kost diende te worden geboekt indien artikel 3, §2, van de overeenkomst van 21 december 1994 anders was ingevuld. De eerste jaarrekening van LRM hoefde dan geen verlies van 7 miljard BEF te vertonen en zou in totaliteit een gans ander beeld hebben gegeven (zie ook deel 4, punten 1.1.6. (p. 38) en 6.1.1 infra).

6. BESLUIT

6.1. BEVINDINGEN

6.1.1. Algemene bevinding

In de twee eerste boekjaren heeft de verliesfinanciering ad 6,941 miljard BEF – die LRM van het Limburgfonds ontvangt met de bedoeling deze door te storten aan Mijnen – een belangrijke impact op de jaarrekening van LRM.

Het volledig bedrag van 6,9 miljard BEF wordt als kost geboekt. Dit is echter niet logisch vermits LRM in feite enkel een doorgeefluik is en aldus geen verlies lijdt bij de doorstorting van de verliesfinanciering.

Niettemin dient te worden gesteld dat het probleem te wijten is aan het feit dat de twee eerste schijven van de verliesfinanciering – overeenkomstig artikel 3, §2, van de financieringsovereenkomst van 21 december 1994 – bij LRM in kapitaal worden gebracht. Op deze wijze kon LRM inderdaad niet anders dan deze twee eerste schijven verliesfinanciering als kost te boeken. Indien de verliesfinanciering volledig in cash was verleend, zonder deze in kapitaal te brengen, zou dit geen invloed hebben gehad op het resultaat.

Verder werd vastgesteld dat LRM de verliesfinanciering in kost neemt op het ogenblik dat de verliesfinanciering bij Mijnen in kapitaal wordt gebracht. Op deze wijze kon in het eerste boekjaar m.b.t. de verliesfinanciering 1,7 miljard BEF als kost worden geboekt en in het tweede boekjaar 2,3 miljard BEF.

Niettemin blijkt dat in het eerste boekjaar ook reeds de tweede en derde schijf van de verliesfinanciering voor een bedrag van 5,166 miljard BEF –vroegtijdig- als kost werden geboekt. De vraag rijst of dit bedrag wel in het eerste boekjaar thuishoorde.

6.1.2. Voornaamste rubrieken uit de jaarrekening

Buiten bovenstaande bedenking wordt hieronder gewezen op de belangrijkste aspecten uit de jaarrekeningen:

1. De financiële vaste activa

De belangrijkste participatie uit de portefeuille is de NV Mijnen. Deze werd bij LRM ingebracht voor een waarde van 4,1 miljard BEF. In de loop van de drie boekjaren werden volgende boekingen doorgevoerd:

- een kapitaalverhoging van 6,941 miljard BEF;
- een waardevermindering van 6,956 miljard BEF;
- een terugname van de waardevermindering ten belope van 4.549.203.913 BEF.²⁶

Dit bracht de waarde van Mijnen per 31 december 1997 op 8.641.203.913 BEF. M.a.w. ondanks de geboekte waardeverminderingen blijkt dat de waarde van Mijnen in de loop van drie jaar toch is verdubbeld.

2. De liquide middelen en/of geldbeleggingen

In 1997 vormen de geldbeleggingen 46 % van het totaal actief. Het belangrijkste aandeel van de beschikbare gelden werd eind 1997 – begin 1998 in discretionair beheer gegeven met de bedoeling een hoger rendement te realiseren dan met de klassieke geldmarktinstrumenten. Belangrijk bijkomend voordeel is dat het merendeel van de bereikte opbrengsten bestaat uit latente meerwaarden, die niet in het resultaat tot uiting komen.

²⁶ In de jaarrekening van 1 juli 1995 tot 31 december 1996 komt niet tot uiting dat er een terugname gebeurd is van de waardevermindering op Mijnen. De terugname wordt in mindering gebracht van de waardevermindering. M.a.w. opbrengsten en kosten worden gecompenseerd.

3. Kapitaal

In uitvoering van het stappenplan en de financieringsovereenkomst is het kapitaal in de loop van 1995 fel toegenomen. In het tweede boekjaar is een kapitaalsvermindering ad 6,941 miljard BEF doorgevoerd om de verliezen aan te zuiveren. Uiteindelijk is het kapitaal gestabiliseerd rond 8.393 miljoen BEF.

4. Voorzieningen voor risico's en kosten

In het eerste boekjaar werd de nog niet uitgekeerde verliesfinanciering onder de voorzieningen voor risico's geboekt waardoor het resultaat zeer sterk negatief werd beïnvloed. Niettemin hoorde deze verliesfinanciering niet thuis onder de rubriek voorzieningen.

5. Schulden op meer dan één jaar / overlopende rekening

In het eerste boekjaar werd de tweede schijf van de verliesfinanciering als schuld geboekt. Hetzelfde bedrag was echter ook terug te vinden onder de voorzieningen.

Vanaf het tweede boekjaar wordt een bedrag van 4.550 miljoen BEF onder de schulden opgenomen zijnde de laatste schijf van de verliesfinanciering ad 2.841 miljoen BEF en de laatste schijf reconversiegelden ad 1.709 miljoen BEF, die in overeenstemming met de financieringsovereenkomst van 21 december 1994 als renteloze lening werden verleend vanuit het Limburgfonds. Vermits deze schuld slechts in de toekomst moet worden terugbetaald, wordt ze opgerent. Het disconto wordt teruggevonden onder de rubriek 'overlopende rekeningen van het passief' en als financiële kost in de resultatenrekening. De oprenting biedt het voordeel dat de financiële opbrengsten in belangrijke mate worden gecompenseerd/gereduceerd door bijna gelijkwaardige financiële kosten.

6. Resultaat

Het negatieve resultaat ad 7.122.931.000 BEF van het eerste boekjaar werd bijna volledig gevormd door de waardevermindering op de participatie Mijnen (1,790 miljard BEF) en de opname van de nog uit te keren verliesfinanciering onder de voorzieningen (5,166 miljard BEF). Zoals hierboven reeds werd gesteld, rijst de vraag of het bedrag ad 5,166 miljard BEF als kost diende te worden geboekt, vermits dit bedrag automatisch in het tweede boekjaar als kost ging worden opgenomen.

In het tweede boekjaar werd een positief resultaat van 2.607.760.000 BEF bereikt dat in hoofdzaak te danken was aan de terugneming van de voorziening voor risico's en kosten. Een andere belangrijke

opbrengst was de terugname van de waardevermindering op de participatie Mijnen ondanks het feit dat er in dit boekjaar ook een omvangrijke waardevermindering werd geboekt op deze participatie.

Het positieve resultaat ad 862.508.462 BEF van het derde boekjaar is vooral toe te schrijven aan de terugname van de waardevermindering op de participatie Mijnen. In dit boekjaar werden tevens latente meerwaarden gerealiseerd op de geldbeleggingen in discretionair beheer die echter nog niet in het resultaat zijn opgenomen.

Verder werd voor de eerste maal een dividend uitgekeerd. Van de uitgekeerde winst ad 301.534.689 BEF was 176.534.689 BEF bestemd om de mijnwerkersleningen te financieren.

6.2. ANTWOORD VAN DE NV LRM

LRM antwoordt enerzijds dat de verwerking van de deelneming in Mijnen correct is en een getrouw beeld geeft. De verliesfinanciering diende als kost te worden geboekt om rekening te houden met de verliezen van Mijnen en het onderliggende eigen vermogen. In de volgende jaren werden (terugnemingen van) waardeverminderingen geboekt.

Door dit als kost te boeken, geeft LRM uitdrukking van haar verplichtingen voortvloeiend uit de financieringsovereenkomst van 21 december 1994.

Anderzijds schrijft LRM dat de toelichtingen bij de jaarrekeningen wel degelijk een weerspiegeling geven van de reële situatie.

In de jaarrekening per 30 juni 1995 diende echter het nog vol te storten kapitaal bij HWP wel degelijk te worden vermeld.

6.3. EVALUATIE VAN HET ANTWOORD VAN DE NV LRM

Het antwoord van de NV LRM kan de bevindingen in punt 4.1. niet weerleggen.

De verliesfinanciering die LRM moet doorstorten, is geen kost voor LRM en zou dan ook haar resultaat niet mogen beïnvloeden. Dit had kunnen worden vermeden indien de verliesfinanciering bij LRM niet in kapitaal was gebracht (cf. artikel 3, §2, van de overeenkomst van 21 december 1994).

Verder kan LRM geen voldoende argumentatie aanhalen om de opname van de verliesfinanciering onder de voorzieningen te rechtvaardigen (cf. eerste boekjaar).

LRM heeft geen verklaring voor de gelijktijdige opname van 2,3 miljard BEF onder de voorzieningen voor risico's en kosten enerzijds en onder de schulden anderzijds (cf. eerste boekjaar).

In de resultatenrekening is er wel degelijk sprake van compensatie tussen opbrengsten en kosten (cf. tweede boekjaar).

Tenslotte kan LRM niet ontkennen dat de uiteindelijke jaarrekening niet altijd overeenstemt met het grootboek en de proef- en saldibalans.

Deel 5 : Het CFO

1. PROBLEEMSITUERING

Het centraal financieringsorgaan van de Vlaamse overheid werd op 1 oktober 1993 operationeel. Ook LRM is aangesloten bij dit CFO.

I.v.m. de werking ervan werden volgende vaststellingen gedaan :

1. soms zijn er verrichtingen op de spiegelrekeningen terwijl dit in principe niet mogelijk is;
2. er gebeuren overschrijvingen van CFO-rekeningen naar andere rekeningen bij andere financiële instellingen;
3. LRM kan zelf initiatieven nemen om al dan niet te beleggen.

Deze vaststellingen doen vragen rijzen i.v.m. de integrale toepassing van het CFO-systeem op LRM. Uit allerlei documenten kan worden afgeleid dat zij geniet van een flexibel, bijna op maat gesneden CFO-regime.

De toepasselijkheid van het CFO voor LRM kan dan ook in vraag worden gesteld, eveneens wanneer de maatschappij wordt getoetst aan de toepassingscriteria van het CFO.

2. ANTWOORD VAN DE NV LRM

LRM schrijft dat zij vanwege het Limburgfonds de volledige financiering heeft ontvangen op rekeningen van de ASLK onder het CFO-regime.

In dit verband is er in de loop van 1995 briefwisseling gevoerd met het kabinet van de Vlaamse Minister van Financiën, Begroting en Gezondheidsbeleid. LRM is de mening toegedaan dat het voor haar, als investeringsmaatschappij, inderdaad niet was aangewezen te werken via dit systeem.

3. EVALUATIE VAN HET ANTWOORD VAN DE NV LRM

Uit de repliek van LRM blijkt dat zij eveneens van oordeel is dat het CFO-systeem niet werkbaar is voor een investeringsmaatschappij.

Niettenstaande deze visie is eind 1998 LRM nog steeds aangesloten bij het CFO.

BIJLAGEN

- Brief N 12 – 1.655.310 N1 d.d. 17 februari 1999 gericht aan de NV LRM ;
- Brief d.d. 17 mei 1999 van de NV LRM ;
- Antwoord d.d. 19 juli 1999 van de NV LRM ;
- Brief N 12 – 1.655.310 B1 d.d. 16 november 1999 gericht aan de Vlaamse minister van Economie ;
- Antwoord van de Vlaamse minister van Economie d.d. 22 december 1999.

REKENHOF

12de directie

N 12 - 1.655.310 N1

BOVENSTAANDE KANTTEKENING
DIENT HERHAALD IN HET ANTWOORD

BIJLAGE:

1 ONTWERP VAN VERSLAG

Brussel, 17 februari 1999

Aan de heer Lode Beckers
Voorzitter van LRM NV
Havermarkt 22
3500 HASSELT

Mijnheer de Voorzitter,

BETREFT : Nazicht van de NV LRM.

Conform artikel 4 van het protocol van 21 december 1994, gesloten tussen het Vlaams Gewest en het Rekenhof, zendt het Rekenhof u een ontwerp van verslag.

Uw bedenkingen en replieken zullen worden toegevoegd aan dit ontwerp waarna het aan de Vlaamse regering zal worden verstuurd.

Na antwoord van de Vlaamse regering, zal het geheel worden verstuurd naar het Vlaams Parlement.

Voor bijkomende inlichtingen sta ik steeds te uwer beschikking.

Met hoogachting,

De Eerste-auditeur-directeur,
G. BOCKSTAEL

LRM

De investeringsmaatschappij voor Limburg

REKENHOF

12de directie

T.a.v. de _____,

De Eerste-auditeur-directeur

Regentschapsstraat 2

1000 BRUSSEL

Onze ref. : U/LRM/990177

Hasselt, 17 mei 1999.

Geachte Heer de Eerste-auditeur-directeur,

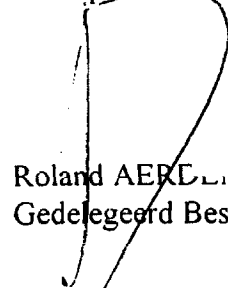
Ik dank U voor het telefonisch onderhoud van deze morgen.

Hierbij bevestig ik dat het ontwerp van reactie op het nazicht van de N.V. L.R.M. zal worden behandeld op de eerstvolgende Raad van Bestuur van LRM op 16.06.99.

Mag ik U vragen de toelating te willen verlenen de officiële reactie van LRM op dat ogenblik te mogen versturen ?

Zo dit niet mogelijk zou kunnen zijn, verzoek ik U mij dit te willen laten weten opdat ik in dit geval het huidig ontwerp, dat dan niet aan de Raad van Bestuur is voorgelegd, officieel zou kunnen overmaken.

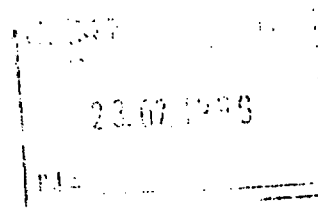
Met oprechte hoogachting,

Roland AERCELEN,
Gedelegeerd Bestuurder.

LRM

De investeringsmaatschappij voor Limburg

223
7

7 27/7

REKENHOF
12de directie
T.a.v. de Heer G. BOCKSTAEL,
De Eerste-auditeur-directeur
Regentschapsstraat 2
1000 BRUSSEL

Onze ref. : U/LRM/990261

Hasselt, 19 juli 1999.

Geachte Heer de Eerste-auditeur-directeur,

Hierbij bezorg ik U de reactie zoals vastgelegd in de vergaderingen van de Raden van Bestuur van L.R.M. N.V. en H.W.P. N.V. op 16 juni en 14 juli 1999.

Ik ben graag bereid onze reactie verder toe te lichten.

Met oprechte hoogachting,

Roland AERDEN,
Gedelegeerd Bestuurder.

LRM

De investeringsmaatschappij voor Limburg

REKENHOF
12de directie
T.a.v. de Heer G. BOCKSTAEL,
De Eerste-auditeur-directeur
Regentschapsstraat 2
1000 BRUSSEL

Onze ref. : U/LRM/990263

Hasselt, 19 juli 1999.

Geachte Heer de Eerste-auditeur-directeur,

Ik dank U voor het toesturen van het ontwerp van verslag « Nazicht van de Rekeningen van de N.V. LRM 1 februari 1994 – 31 december 1997 ». Hierna volgen enkele aanvullingen, bedenkingen of standpunten betreffende in het voorliggend ontwerp opgenomen beschouwingen, zoals vastgelegd in de Raden van Bestuur van 16 juni en 14 juli 1999. Graag sta ik te uwer beschikking voor verdere toelichting en/of gedachtenwisseling.

Vooraf dient de aandacht gevestigd te worden op het feit dat in de bewuste periode, zoals terecht in het ontwerp gesteld, LRM in hoofdzaak optrad als koepelorgaan over de werkmaatschappijen N.V. Mijnen en N.V. Limburgse Participatiemaatschappij (LPM) (zie deel 2, 1.1. p. 5).

De concrete verwezenlijkingen van LPM als participatiemaatschappij, voor de termijn dat ze actief kon zijn, zijn in dit ontwerp niet opgenomen; ook niet de implicatie van de (opgelegde) overname van de participatiedossiers van K.S. voor de werking en de restwaarde van LPM: enkel het resultaat van de privatisering is weerhouden.

Ook N.V. Mijnen is – terecht (zie voetnoot 3 in het ontwerp) – niet behandeld en dus ook niet de implicaties van de afbouw voor LRM, dat progressief eerst het aansturen en daarna de operationele activiteiten van N.V. Mijnen heeft overgenomen. Hierdoor zijn o.m. een aantal uitgaven N.V. Mijnen ten laste gelegd van de projecten.

Zoals gesteld in het ontwerp (ibidem p. 5 in fine) heeft LRM naast het fungeren als koepelorgaan ook zelf of door middel van haar dochtermaatschappij HWP getracht een stimulerende en coördinerende rol te vervullen in de realisatie van grootschalige projecten.

In het hiernavolgende wordt de indeling van het ontwerp gevolgd.

Deel 1. Voorstelling van de N.V. Limburgse Reconversie­maatschappij

Pag. 4

Bij de hertekening van de Limburgse reconversiestructuren was de privatisering van de N.V. LPM niet mee opgenomen. Deze opdracht is ingeschreven in de beheersovereenkomst die eerst op 26 maart 1996 is getekend.

Het vermelden van deze opdracht kon ook maar gebeuren einde punt 1.1. van deel 2.

Deel 2. De beheersovereenkomst en de uitvoering ervan

1. Inhoud

Punt 1.1. in fine.

Zoals hierboven reeds aangehaald, moet hier opgenomen worden dat LRM de opdracht heeft gekregen om de privatisering van LPM te onderzoeken. Deze opdracht is nieuw.

Punt 1.4.

De juiste interpretatie van de financiële doelstellingen van LRM is als volgt :

- a) In de berekening **van de geïnvesteerde portefeuille** zal geen rekening gehouden worden met de bedragen die gedurende de eerste drie aanloopjaren werden geïnvesteerd in de projectmaatschappijen. Er wordt evenmin rekening gehouden met de participatie Mijnen.
De facto is deze bepaling niet van toepassing gezien de eerste drie jaren betrekking hebben op de boekjaren 1996, 1997 en 1998 (beheersovereenkomst is van 26.03.96). Verder wordt Mijnen N.V. uitgesloten.
- b) De specifieke doelstelling van Mijnen N.V. van 4.100 miljoen BEF, gebaseerd op de vooruitzichten en een raming opgemaakt door Arthur Andersen, gaat uit van een aantal waarden, namelijk :
 - ⇒ Fenix wordt gerealiseerd
 - ⇒ De gronden voor Fenix kunnen door Mijnen N.V. aan 100,- BEF/m² worden verkocht
 - ⇒ Participaties (ingebracht in LPM N.V.) worden gewaardeerd op 1,2 miljard BEF
 - ⇒ Studiekosten ERC voor 200 miljoen BEF kunnen gerecupereerd worden.

- c) Gesteld wordt : « Tot en met 1997 verwacht het Vlaams Gewest geen dividend. De uitkering m.b.t. het boekjaar 1997 zal worden besproken vóór 1 september 1997. » Voor de jaren 1995 en 1996 zijn telkens 125 miljoen BEF (als dividend) ten goede gekomen van het Vlaamse Gewest door inhouding op reconversiefinanciering (verrekend in het eerste addendum van het financieringsprotocol naar aanleiding van het Witte Donderdagakkoord). Ook voor het boekjaar 1997 werd een dividend ad 125 mio BEF uitgekeerd (beslissing Algemene Vergadering van 18 mei 1998).

Daarnaast dient opgemerkt dat voor het boekjaar 1997 (een dividend van) 176,5 mio werd uitgekeerd aan het Vlaamse Gewest ten behoeve van mijnwerkersleningen (beslissing Algemene Vergadering van 18 mei 1998).

Punt 1.7.4.

De taakverdeling tussen de diverse investeringsmaatschappijen is niet als bijlage opgenomen bij de beheersovereenkomst maar, zoals vermeld in art. 11 van de beheersovereenkomst, opgenomen in de beslissingen van de Vlaamse Regering dd. 23 december 1993, 19 januari 1994 en 10 mei 1995.

2. Uitvoering

Punt 2.1.1.

Volgende concrete bemerkingen m.b.t. deze tekst :

- a) de vroegere CAO's voor arbeiders en bedienden **werden** uitgevoerd. Hierdoor bleven op 31 december 1996 nog 25 bedienden en kaderleden tewerkgesteld, die in de loop van 1997-1998 afvloeiden volgens het brugpensioenstelsel. Een aantal andere personeelsleden werden overgenomen door andere leden van de LRM-groep met het oog op het verderzetten van de verplichtingen voor mijnschade en sociale nazorg.
- b) M.b.t. de verkoop van roerende goederen blijft de **juridische** beslissingsbevoegdheid bij Mijnen.

Het correcte besluit is dan ook dat een aantal activiteiten van Mijnen N.V. na 31 december 1996 moesten doorlopen omwille van verplichtingen m.b.t. mijnschade en sociale nazorg. De restauratiewerken konden niet beëindigd worden omwille van opgelopen vertragingen in de onderhandelingen met de voogdijoverheid. De omvang van het sloop- en saneringsprogramma was van dergelijke omvang dat ook dit niet einde 1996 kon beëindigd worden. Het is overigens om die redenen dat de CAO voor kaders en bedienden reeds in 1994 voorzag dat een beperkt aantal kaders en bedienden in 1997 en 1998 nog actief moest blijven.

Wel werden alle maatregelen genomen om de activiteiten van Mijnen strikt te beperken tot de afwikkeling van de sociale en ecologische verplichtingen.

Verder willen wij vermelden dat het de doelstelling was de vennootschap Mijnen N.V. op te splitsen in een aantal maatschappijen. Meer bepaald een splitsingsscenario in een vijftal maatschappijen zijnde voor vastgoed, financieel beheer, algemene dienstenvennootschap, Hermes en mijnschade. Deze opsplitsing is niet kunnen doorgaan omwille van het niet-bekomen van een fiscale regeling.

Wat de mijnschade betreft, is vanuit het Vlaams Parlement een initiatief genomen teneinde de problematiek van de mijnschade en bemaling te verzelfstandigen. De “N.V. Mijnschade en Bemaling” is nog niet opgericht.

De afwikkeling van de activiteiten van N.V. Mijnen wordt vandaag beheerd door LRM, voor rekening van Mijnen N.V.

2.1.2.

LRM heeft volgens de decretale beslissingen van 1994 een aantal participaties van het vroegere KS overgenomen in 1995. De privatiseringsoperatie van LPM is gestart medio 1996, waardoor een stand-still in de participatie-activiteiten moest gerespecteerd worden. Vanaf dat ogenblik kon noch LPM N.V. noch LRM N.V. niet veel initiatieven nemen m.b.t. risicokapitaalverschaffing.

2.1.3.

LRM heeft zich in uitvoering van de taakverdeling tussen LRM en LPM in hoofdzaak bezig gehouden met twee grootschalige projecten, zijnde Fenix en Hermes.

Het ware nuttig te stellen dat LRM ten eerste betreurt dat niettegenstaande al haar inspanningen, geleverd met een uiterst beperkt kader, Fenix, het grootschalig project op het mijnsterrein van Waterschei, in de betrokken periode niet kon worden gerealiseerd omwille van het uitblijven van een socio-economische vergunning en dit ondanks schorsing en annulatie door de Raad van State van de negatieve (bindende) adviezen en beslissingen terzake. De formulering dat Fenix op sterven na dood is, is dus een vrijblijvende commentaar naast de grond van de zaak.

Het Hermes-project – logistieke zone op het mijnsterrein van Winterslag – wordt volledig gerealiseerd en is belangrijk voor de logistieke activiteiten in deze mijnstreek, ook al is deze zone tot nog toe niet als logistiek park erkend in het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen, wat LRM samen met al de betrokken instanties in Limburg ten eerste betreurt.

Voor het project « Hasselt 2000 » dient verduidelijkt dat, in haar rol om stimulerend te werken en initiatieven te ondersteunen voor grootschalige projecten, het voor LRM opportuun was in 1997 deel te nemen aan dit initiatief (werkmethode om in embryonale fase mogelijkheden te bekijken). Gezien er geen vooruitgang is in dit dossier is binnen LRM beslist om uit de B.V.B.A. « Hasselt 2000 » te stappen.

Voor de samenwerkingsovereenkomst met het Instituut voor Mijhygiëne willen wij vermelden dat dit in het verlengde ligt van de ecologische verplichtingen (monitoring gedurende 10 jaar) in hoofde van Mijnen N.V.

De privatisering van LPM is afgerond in 1997 en niet, zoals vermeld in het verslag, in 1996.

M.b.t. de conclusie stellen wij ons concreet de vraag waarop deze steunt !

Concreet zijn er volgende realisaties in hoofde van LRM :

- ⇒ opzetten en uitvoering geven van een complex migratieplan
- ⇒ omschakeling KS naar nieuwe structuur inclusief overdracht van activiteiten aan LPM N.V.
- ⇒ toezicht op de afwikkeling van de verplichtingen van Mijnen N.V.
- ⇒ projecten Hermes en Fenix
- ⇒ privatisering van LPM
- ⇒ tegen deze achtergrond de uitbouw van een nieuwe structuur bij LRM.

2.2. Privatisering LPM

Graag vernemen wij welke details niet volgens plan zijn verlopen bij de privatisering van LPM.

2.3. Financiële doelstellingen

LRM had naast Mijnen N.V. enkel LPM als belangrijke participatie, die – zoals voorzien in de beheersovereenkomst – geprivatiseerd diende te worden met als gevolg een « stand-still »-positie (zie ook ontwerp verslag 2.1.2. p. 10).

M.b.t. de financiële doelstellingen kan dan ook een onderscheid gemeld worden tussen :

a) financiële vaste activa

De enige participatie LPM heeft zelf wel resultaten behaald (boekjaar 1996; 32,4 miljoen BEF). Concreet is er geen dividend gevraagd aan LPM.

b) Mijnen N.V.

De financiële doelstelling voor Mijnen N.V. werd gerealiseerd en zelfs ruimschoots overschreden met een bedrag van 3,555 miljard BEF einde 1996.

Punt 2.5. Operationele kosten

Voor de periode waarover dit rapport handelt, stelt de beheersovereenkomst dat de operationele kosten binnen LRM minder dan 2 % moesten bedragen van het financieel actief, waarbij Mijnen N.V. en de projectmaatschappij moesten worden uitgesloten.

Dus enkel LPM kan in deze definitie aangehouden worden als financieel vast actief.

Gezien de participatiewaarde van LPM (afgerond 4,8 miljard BEF) moesten de werkingskosten van LRM beneden de 96 miljoen BEF blijven. De operationele kosten LRM waren in 1997 : 69,7 miljoen BEF.

3. Besluit

Rekening houdend met bovenvernoemde zijn de besluiten dan ook niet correct, met name :

- 1) LRM heeft wel belangrijke activiteiten ontplooid
- 2) Er was geen rendementsverplichting op de projectvennootschappen gezien de eerste 3 aanloopjaren uitgesloten waren
- 3) Mijnen N.V. heeft sociale en ecologische verplichtingen die onder gelijk welk scenario na 1996 moeten verdergezet worden.

Deel 3. Financiële structuur en aanwending van de beschikbare middelen

1. Financiering van LRM

2. Besteding van de reconversiemiddelen

2.1.3. Project Hasselt 2000

Zie supra deel 2. punt 2.1.3.

2.2. Stappenplan

Zoals reeds aangehaald, was de privatisering van LPM geen onderdeel van het stappenplan maar een opdracht uit de beheersovereenkomst van 26/3/1996.

2.3.3. Jaarrekening 01.01.97 – 31.12.97

De verdubbeling van de beleggingen is het resultaat van de privatisering LPM. De privatisering is gebeurd tegen cash. Deze cash is natuurlijk belegd.

2.4. Besluit

Wij willen aanstippen dat het Hermes-project volledig wordt uitgevoerd en dat het als logistiek industrieterrein een grote impact in Midden-Limburg heeft.

Per 31.12.97, na de privatisering LPM, heeft LRM veel middelen belegd. Dit is een momentopname. Gedurende het boekjaar 1995 en 1996 was voor 4,8 miljard BEF geïnvesteerd in LPM die meer dan 50 participaties aanhield.

Anderzijds moet LRM rekening houden met de terugbetalingsverplichting van het Vlaams Gewest. De nodige voorzichtigheid wordt in de vennootschap gehandhaafd om aan deze verplichting te kunnen voldoen (zie 4.3. besluit uw nota).

3. De verliesfinanciering van de N.V. Mijnen

3.1. Contractuele bepalingen

De verliesfinanciering voor Mijnen N.V. is opgemaakt door Arthur Andersen in overleg met de voorgedijverheid. De budgetten/verwachtingen zijn indertijd correct opgemaakt en doorgenomen met het kabinet van economie. N.V. Mijnen had uiteraard niet de «**verplichting**» de verwachte verliezen te realiseren.

In de uitvoering nadien zijn er besparingen en minder uitgaven kunnen gerealiseerd worden en dit vanuit een goed beheer.

3.2. Realisatie

De juiste toedracht is dat 1.478.067.669 BEF niet nodig is geweest voor verliesfinanciering, niet dat Mijnen N.V. dit bedrag te veel heeft gekregen.

Met betrekking tot de financieringsmethodiek (lening LRM – kapitaal Mijnen N.V.) kunnen wij aanhalen dat dit opgenomen is in het eerste addendum van het financieringsprotocol.

Binnen de holding LRM kan dit niet als een probleem gezien worden. LRM beschikt over ruim voldoende kapitaal (8,392 miljard BEF).

3.3. Besluit

Het aan Mijnen N.V. toegekend bedrag voor verliesfinanciering is conform de afspraken terzake. Mijnen N.V. heeft ook het risico gedragen m.b.t. het behalen van de doelstelling van 4,1 miljard BEF. Wij gaan dan ook niet akkoord met de aangegeven formulering.

4. Overdracht consortiumkrediet

Het consortiumkrediet is momenteel voor een stuk overgenomen door LRM. De contracten hiervoor zijn getekend in december 1998.

5. Algemeen besluit

Rekening houdend met alle voorgaande bemerkingen kunnen wij uiteraard niet akkoord gaan met dit algemeen besluit.

Ter conclusie hierbij nogmaals concrete bemerkingen bij de vermelde punten.

- 1) LRM heeft samen met een aantal andere Limburgse organisaties gepoogd te bekomen dat Genk erkend werd als logistieke poort. De niet-realiserende van Fenix is te wijten aan het niet-bekomen van ondermeer de socio-economische vergunning.

- 2) De privatisering van LPM was geen onderdeel van het stappenplan.
- 3) ...
- 4) De contracten voor overdracht zijn getekend. Waarom wordt nog gevraagd naar de stand van zaken i.v.m. de aanmelding ?

M.b.t. de overblijvende middelen verwijzen wij naar het eigen vermogen van de vennootschap, na boeking van de schuld voor terugbetalingsverplichting dat per einde 1996 10,8 miljard BEF bedroeg en opgelopen is tot 12,4 miljard BEF per einde 1998.

Hoe kan men dan stellen dat er niet veel middelen meer kunnen worden besteed ?

Verder, zoals reeds aangehaald, zal het Hermes-project wel de nodige impulsen met zich meebrengen.

Wat betreft het Fenix-project wordt verwezen naar het aparte verslag terzake.

Deel 4. De Boekhouding

Voor dit punt, gezien de opmerkingen algemeen zijn, worden de opmerkingen niet per punt weergegeven.

1. Verwerking van de aandelen Mijnen in de financiële staten

***) Jaarrekening per 30 juni 1995**

Overeenkomstig de vennootschapswetgeving dient de waardering van een inbreng te gebeuren tegen de reële en economische waarde. Dit principe werd ook toegepast bij de inbreng van de aandelen Mijnen ; de reële en economische waarde voor een onderneming binnen een liquidatie perspectief (hetgeen dat op moment van de inbreng nog steeds actueel was) kan benaderd worden als de liquidatiewaarde op het vooropgestelde liquidatietijdstip. Gezien alle « liquidatie voorzieningen » geboekt werden, diende het gebudgetteerde eigen vermogen als waardemeter gebruikt te worden.

Hieruit concluderen wij dat de inbreng op een correcte wijze gebeurd is.

De inbreng van de aandelen Mijnen en de verwerking ervan kan dan ook niet los worden gezien van het akkoord van december 1994 waarbij de afloop van de reconversiemiddelen wordt geregeld. Op basis van deze overeenkomst had « Limburg » nog recht op 24.600 miljoen BEF (voor de periode 1994-1996), waarvan 13.141 diende aangewend te worden ter dekking van verliezen bij Mijnen, 10.030 voor diversificatie investeringen bij LRM en 1.429 miljoen BEF voor sociale investeringen (SIM).

De verliezen (13.141 miljoen BEF) bij Mijnen werden als volgt gefinancierd :

- betaling openstaande vordering voor 6.200 miljoen BEF
- kapitaalverhogingen voor 6.941 miljoen BEF.

Gezien de middelen ter dekking van de gebudgetteerde verliezen, overeenkomstig het contract van december 1994, door LRM ter beschikking diende gesteld te worden, om Mijnen te voorzien van een voldoende kapitaalsbasis, werd geopteerd voor de techniek van kapitaalverhoging.

In de jaarrekening per 30 juni 1995 werd de eerste kapitaalverhoging bij Mijnen verwerkt voor een bedrag van 1.775 miljoen BEF.

Gezien de Raad van Bestuur de aandelen van Mijnen heeft ingebracht voor 4.107 miljoen BEF, lijkt het dan ook meer dan logisch dat op deze inbreng een waardevermindering wordt geboekt. Indien dit niet zou gebeurd zijn, zou de Raad van Bestuur hebben moeten terugkomen op haar beslissing m.b.t. de inbreng aandelen Mijnen.

Voor alle duidelijkheid : het oorspronkelijk bedrag 4.107 miljoen BEF is de geschatte waarde van het eigen vermogen na de ontvangst van alle verliesfinanciering voor een bedrag van 13.141 miljoen BEF.

De geboekte waardevermindering van 1.790 miljoen BEF, is te wijten aan een licht herziene waarde van Mijnen (zie supra).

Met deze techniek heeft men willen aantonen dat de LRM-groep nog wel degelijk belangrijke verliezen zou lijden (de verliezen van Mijnen zouden door deze techniek als waardevermindering bij LRM geboekt worden).

Inzake het opzetten van een voorziening voor verliezen voor toekomstige kapitaalverhogingen hebben wij de mening dat dit terecht gebeurd is en dat indien wij dit niet gedaan zouden hebben, wij minstens zeer onvoorzichtig en geen goed huisvader geweest zouden zijn. De boekhoudwetgeving stipuleert immers dat voorzieningen dienen aangelegd te worden voor alle voorzienbare verliezen (waarschijnlijk of zeker van aard) uit verplichtingen die de onderneming heeft. In dit verband dient verwezen te worden naar artikel 13 en artikel 19 van de boekhoudwetgeving. Op 30 juni 1995 had LRM de verplichtingen om voor 5.166 miljoen BEF kapitaalverhogingen uit te voeren zonder dat dit de waarde van de deelneming in Mijnen zou verhogen, hetgeen dus zeer duidelijk een toekomstig verlies is. Het feit dat het bedrag van het verlies juist geraamd kan worden, is hier niet relevant.

Voor deze kost werd een voorziening opgezet. Een andere mogelijkheid was er niet. Men kon immers geen waardevermindering acteren gezien de betreffende kapitaalverhogingen in Mijnen nog niet uitgevoerd waren. Het feit dat LRM dit als een kost moet opnemen, is louter een gevolg van een contractuele verplichting.

De boekhoudkundige verwerking gebeurde dan ook volledig in lijn met het akkoord van december 1994. Indien er andere contractuele bepalingen zouden geweest zijn, dan had de boekhouding zich hieraan aangepast.

De vraag of het mogelijk was de verliesfinanciering cash aan LRM te geven zonder deze in kapitaal in te brengen is een terechte vraag. Hiervoor had dan een soort « derde functie cfr. Gimv » moeten gecreëerd worden hetgeen destijds duidelijk verworpen werd. De vraagstelling is dan ook enkel hypothetisch.

In de rubriek « overige schulden » werd het bedrag opgenomen dat nog diende doorgestort te worden aan Mijnen. Eenzelfde bedrag was opgenomen in de rubriek « geldbeleggingen ».

*) Jaarrekening per 31 december 1996

In de jaarrekening per 31 december 1996 werd de voorziening, geboekt in het vorige jaar, teruggenomen omdat er een effectieve realisatie was (er werden kapitaalverhogingen uitgevoerd). Opnieuw werd een waardevermindering geboekt. Gezien echter het eigen vermogen van Mijnen gestegen was tot meer dan 4,1 miljard, diende de waardevermindering kleiner te zijn dan de uitgevoerde kapitaalverhoging. De opmerking inzake de compensatie tussen kosten en opbrengsten is niet correct. In eerste instantie werd de waardevermindering volledig geboekt ten bedrage van 5.166 miljoen BEF en nadien werd deze gecorrigeerd om rekening te houden met het eigen vermogen van Mijnen. Gezien deze boekingen betrekking hebben op hetzelfde element, kan gesteld worden dat er geen sprake is van compensatie.

Een eerste addendum bij de financieringsovereenkomst dd. mei 1996 bepaalt dat de laatste schijf van 2,8 miljard niet langer in kapitaal bij LRM wordt ingebracht. De opmerking dat hierdoor had kunnen vermeden worden dat de waardevermindering had kunnen beperkt worden is niet correct gezien zij niet past binnen het tijds kader. De waardevermindering op de participatie werd geboekt in 1995. Een post factum wijziging kan dus hierop geen invloed meer hebben.

Toelichtingen bij de jaarrekening

*) Jaarrekening per 30 juni 1995

De aanschaffingswaarde in het grootboek is 16.207.783.000 BEF. De participatie in KS-Onroerend Goed en KS-Exploitatie (minderheidsparticipaties) voor een totaal van 37 miljoen BEF is niet meegerekend door de auditoren.

Als dusdanig is er een verschil tussen grootboek en toelichting bij de jaarrekening van 200 miljoen BEF. Dit behelst het nog niet-volstorte gedeelte bij HWP. Zoals vermeld moest dan ook een bedrag van 5.366 miljoen BEF zijn opgenomen in de toelichting alsnog te volstorten.

Dit bedrag kan samengesteld worden op basis van toelichting XXI bij de jaarrekening (5.166 miljoen BEF m.b.t. Mijnen N.V. en 200 miljoen BEF m.b.t. HWP N.V.).

Het ontwerpverslag vermeldt dat er geen melding gemaakt wordt van deelnemingen met ondernemingen met een deelnemingsverhouding. Hierbij doelt men op de 10 % deelnemingen in KS-Onroerend Goed en KS-Exploitatie. Vermits LRM 100 % van de aandelen in Mijnen bezat, die op haar beurt 90 % aandeelhouder was van KS-Onroerend Goed en KS-Exploitatie, dient men deze deelnemingen technisch maar ook voor wat betreft het getrouwe beeld van de jaarrekening te rubriceren als verbonden ondernemingen.

De waardevermindering van 1.790 miljoen BEF is (tegenover de kapitaalverhoging van 1.775 miljoen BEF) gebaseerd op een bijzonder verslag van de Raad van Bestuur van Mijnen N.V. In een updating van de verwachte eigen vermogen-waarde voor Mijnen is door deze Raad van Bestuur van Mijnen N.V. een bedrag van 4.092 miljoen BEF naar voor geschoven. Op basis van dit document is bij LRM een hogere waardevermindering alsnog ingeboekt en verwerkt in de jaarrekening (zie bijlage 1).

*) Jaarrekening per 31 december 1996

De toelichting bij jaarrekening geeft o.i. een correct beeld van de reële toestand en de aanschaffingen van het boekjaar. De bedragen stemmen overeen met de realiteit. Met betrekking tot de verwerking van de deelneming in Mijnen kan er, zoals vermeld in deel 1 van dit hoofdstuk, geen sprake zijn van een meerwaarde, gezien er geen realisatie is. De waardevermindering zoals deze verwerkt is in de toelichting, stemt overeen met de in de resultatenrekening geboekte bedragen. Dit bedrag vertegenwoordigt de totale waardevermindering.

Het in de toelichting geboekte bedrag ten bedrage van 5.366 miljoen BEF is het correcte bedrag.

*) Jaarrekening per 31 december 1997

De toelichting bij jaarrekening geeft o.i. een correct beeld van de reële toestand met betrekking tot de verwerking van de deelneming in Mijnen. Zoals vermeld in deel 1 van dit hoofdstuk, kan er geen sprake zijn van een meerwaarde, gezien er geen realisatie is. De jaarrekening bevat een terugneming van een voorheen geboekte

waardevermindering. Dit is technisch de enige juiste en mogelijke manier om waardeverminderingen die vroeger geboekt zijn en waarvan men vaststelt dat ze niet meer nodig zijn, terug te nemen. Dit kan men, nogmaals voor de verduidelijking, niet als meerwaarde verwerken.

Conclusie

De toelichtingen bij de jaarrekeningen van de betreffende perioden geven wel degelijk een weerspiegeling van de reële situatie.

Wij kunnen ons akkoord verklaren met de opmerking dat in de jaarrekening per 30 juni 1995 het nog te volstorten kapitaal bij HWP nog diende vermeld te worden. Anderzijds moet hieraan toegevoegd worden dat deze verplichting wel degelijk opgenomen was in de toelichting XXI, zodat een aandachtig lezer over deze informatie kon beschikken.

De verwerking van de deelneming in Mijnen is o.i. correct en geeft een getrouw beeld. De verliesfinanciering dient effectief als kost geboekt te worden, om rekening te houden met de verliezen van Mijnen en het onderliggende eigen vermogen van Mijnen. Bovendien viel de jaarrekening per 30 juni 1995 samen met de inbreng van de aandelen van Mijnen. In de volgende jaren werden geen waardeverminderingen geboekt of werden er voorheen geboekte waardeverminderingen teruggedenomen om rekening te houden met het onderliggende eigen vermogen van Mijnen. Er kan echter geen sprake zijn van «meerwaarden», zoals vermeld in het document van het Rekenhof, gezien er (i) geen realisatie is en (ii) er technisch enkel vroegere waardeverminderingen worden teruggedenomen.

Het feit dat LRM dit als kost moet boeken, is enkel een uitdrukking van haar verplichtingen. De boekhouding dient de verplichtingen voortvloeiend uit de financieringsovereenkomst van 1994 te registreren maar zij dient geen interpretaties inzake opportuniteit te geven.

Het Rekenhof stelt zich daarbij de vraag of het anders had kunnen geboekt worden. Deze vraag blijft echter louter hypothetisch en kan niet beantwoord worden.

Inzake de opmerking dat het mogelijk was in het tweede boekjaar 2,8 miljard minder verlies te boeken dient de opmerking gemaakt te worden dat de aanpassing aan de financieringsovereenkomst in mei 1996 gebeurde. Als gevolg van de boekingen in 1995, kan er technisch boekhoudkundig hiermee geen rekening gehouden worden.

Deel 5. CFO

LRM heeft vanwege het Limburgfonds de volledige financiering ontvangen op rekeningen ASLK onder CFO-regime.

In 1995 heeft de toenmalige Voorzitter, de Heer T. Peeters, over de toepassing van het CFO-systeem voor LRM een onderhoud gehad met de Heer Van Der Borgh, kabinetschef van Mevr. W. Demeester, Vlaams Minister van Financiën, Begroting en Gezondheidsbeleid. Dit onderhoud is nadien schriftelijk bevestigd.

Zoals blijkt uit bijlage 2 is hier gesteld dat het voor LRM, als investeringsmaatschappij, niet aangewezen was te werken via dit systeem.

Met oprechte hoogachting,

Roland AERDEN,
Gedelegeerd Bestuurder.

Brussel, 16 november 1999
Regentschapsstraat 2
1000 BRUSSEL

N 12-1.655.310 B1

Bijlagen : verslag + kopie van 3 brieven

Mijnheer de Minister,

BETREFT : Nazicht van de rekeningen 1 februari 1994 -
31 december 1997 van de NV LRM.

In uitvoering van artikel 13 van het decreet van 13 juli 1994 betreffende de herstructurering van de GIMV, Gimvindus, VMH, Mijnen en LIM en tot oprichting van het Limburgfonds en van de permanente werkgroep Limburg, heeft het Rekenhof een nazicht uitgevoerd van de rekeningen van de drie eerste boekjaren van de NV LRM.

Conform artikel 4 van het protocol van 21 december 1994, gesloten tussen het Vlaams Gewest en het Rekenhof, worden u hierbij de resultaten van dit nazicht medegedeeld.

Bij brief van 17 februari 1999, kenmerk N 12-1.655.310 N1, werden deze verstuurd naar de betrokken investeringsmaatschappij die met brieven d.d. 19 juli en 10 augustus jl. heeft geantwoord.

Concreet is het verslag opgebouwd rond volgende onderdelen :

1. Voorstelling van de NV LRM
2. De beheersovereenkomst en de uitvoering ervan
3. De financiële structuur en aanwending van de beschikbare middelen
4. De boekhouding
5. Het CFO

Na ontvangst van uw bedenkingen en opmerkingen zal dit verslag samen met de gevoerde briefwisseling aan het Vlaams Parlement worden medegedeeld.

Op last :
De Hoofdgriffier,

Het Rekenhof :
De Eerste Voorzitter,

J. VAN de VELDE.

F. VAN DEN HEEDE.

De heer D. VAN MECHELEN
Vlaams Minister van Economie, Ruimtelijke Ordening en Media
Rijksadministratief Centrum
Arcadengebouw, Blok F, 6^e verdieping
1010 BRUSSEL

Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap
Administratie Economie
EWBL

Markiesstraat 1, 1000 BRUSSEL
Tel. (02)553 40 51 - Fax (02)553 37 24
E-mail: aad@ewbl.vlaanderen.be

Het Rekenhof
T.a.v. de heer J. Van de Velde
Eerste Voorzitter
Regentschapstraat 2
1000 Brussel

29
L 72/3

uw kenmerk

N12-1.655.310 B1
N12-1.622.118 B1

ons kenmerk

Telefoonnummer
02/553.37.05

bijlagen

2

Vragen naar / e-mail

Datum

22 december 1999

Betreft : nazicht rekeningen L.R.M. / H.W.P. door het Rekenhof.

Ik heb met veel aandacht de evaluatie van het Rekenhof betreffende onze antwoorden doorgenomen.

Voor H.W.P. N.V. (Fenix) wil ik benadrukken dat dit project is opgestart na overleg en met akkoord van de Vlaamse regering. Het zogenoemde politieke risico was vanaf het begin gekend. Het Rekenhof legt de moeilijke omstandigheden naast zich neer en beoordeelt enkele losstaande feiten.

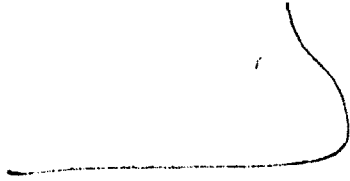
Wat betreft het nazicht van L.R.M. N.V. enkele bedenkingen:

- de oprichting van L.R.M., gekaderd in het stappenplan is gebeurd conform de besprekingen terzake met ondermeer leden van het kabinet. Post factum stellen dat een aantal stappen misschien op een andere manier hadden kunnen gebeuren, heeft ons inziens niets te maken met het beheer van de N.V. L.R.M.
- aan- en opmerkingen vanwege het Rekenhof worden in een geïsoleerd kader gegeven. Men vergeet het algemene kader (groepsgebeuren) waarbinnen L.R.M. als vennootschap heeft gewerkt in de eerste jaren.

- De boekingen m.b.t. de participatie Mijnen N.V. zijn gekomen op advies van onze bedrijfsrevisor, Arthur Anderen en dit opdat de bedrijfsrevisor kan attesteren dat de wettelijke bepalingen worden nageleefd alsook dat het getrouw beeld van de vennootschap wordt weergegeven.

Ik wil benadrukken dat het gedetailleerde antwoord vanwege L.R.M. op het rapport van het Rekenhof volledig onze standpunten weergeeft.

Hoogachtend,

Vlaams minister van Economie,
Ruimtelijke Ordening en Media
Dirk Van Mechelen.